ଓଡ଼ିଶାର କୃତୀ ଆଦିବାସୀ ସନ୍ତାନ - ୧

ନିର୍‌ମଲ୍ ମୁଣ୍ଡା ଡାଙ୍ଗ

ଆଉର୍

ଆମ୍‌କୋ-ସିମ୍‌କୋ-ଲୋଆରାମ୍ ଆନ୍ଦୋଳନ

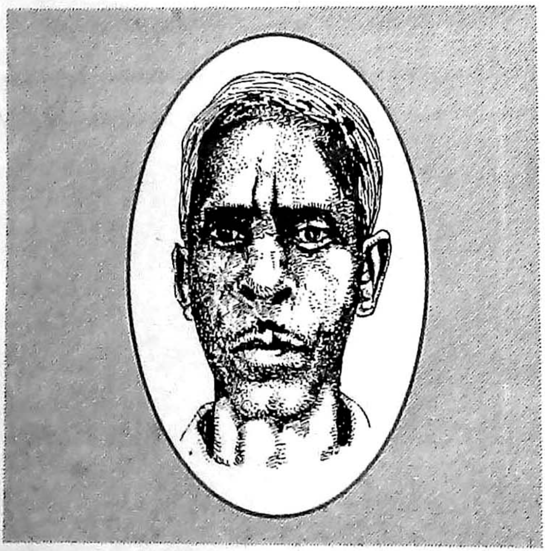

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ

କଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗ

ଭୁବନେଶ୍ୱର

ନିର୍‌ମଲ୍ ମୁଣ୍ଡା ଡାଇଙ୍

ଆଉର୍

ଆମ୍‌କୋ, ସିମ୍‌କୋ, ଲୋଆରାମ୍ ଆନ୍ଦୋଲନ

ଲେଖକ

ପଣ୍ଡିତ ସୁନନ୍ଦ ସିଂ ରଉତିଆ

ଝିରପାଣି କଲୋନି, ରାଉରକେଲା

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ

କଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗ

ଭୁବନେଶ୍ୱର

NIRMAL MUNDA DANG
AUR
AMKO - SIMKO - LOARAM
ANDOLAN

(In Sadri dialect)

Writer:
PANDIT SUNANDA SINGH ROUTIA,
Jhirpani Colony, Rourkela.

ACADEMY OF TRIBAL DIALECTS & CULTURE
WELFARE DEPARTMENT
Adibasi Exhibition Ground,
Unit-1, Bhubaneswar-751009

1996

Price : (Rupees Twelve only)

Printed at : **KONARK ART PRESS,**
Old Town, Bhubaneswar - 751 002.

ଅଗ୍ରଲେଖ

ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନ୍ ସାଂଗ୍ରାମ୍‌ମେ କେତ୍‌ନା ଯେ ସେନା ଆଉର୍ ପାଲଟନ୍ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ ହୋଇକେ ଆପାନ୍ ପ୍ରାନ୍ ଦେଇହାଏଁ, ଉକାର୍ ଠିକ୍ ଠିକ୍ ହିସାବ୍ ଲେଗେକ୍ ଇତିହାସ ହିଁ ଆସାମାର୍ଥ୍ ହେକେ। ଝାର୍ ଜାଙ୍ଗାଲ୍ ଭିତ୍‌ରେ ରାଇହକେ ଯନ୍ ଆଦିବାସୀ ମାନ୍ ଦାଲ୍ ବାଇନ୍ଧ୍‌କେ ଇଂରେଜ୍ ବିରୁଦ୍‌ମେ ଲାଇଡ୍ ରାହାଏଁ ଉକେ ଏଖାନ୍‌କେର ଆଦମି ଗୋଇଠ୍‌ମେ ଏକ୍‌ଲା ଗୋଠିଆୟ୍‌ନା। ଅହେଲେଖେ ଏକଝାନ୍ ଆଦିବାସୀ ନେତା ହଲାଏଁ ନିରମଲ୍ ମୁଣ୍ଡା ଡାଂଗ୍। ଉ ସମାୟ୍‌କେର୍ ଗାଙ୍ଗପୁର୍ ରାଇଜ୍‌କେର୍ ନିବାସୀ ରାହାଏଁ। ଆଦିବାସୀମାନ୍ ସ୍ୱାଭାବ୍‌ମେ ସ୍ୱାଧୀନ୍‌ଚେତା ଆଦ୍‌ମି ହେକାଏଁ। ଆପାନ୍ ଗାଓଁ ଭୂଇଁ ଜାମିନ୍ ଖାରି ଉପରେ ଦସାର୍ କେକ୍‌ର ହାଁଦ୍ ଲାଗାଏକ୍‌କେ ଉମାନ୍ ଆଉର୍ ବାରଦାସ୍ କାର୍‌ତାଏଁ କା ଲେଖେ ? ପାର୍‌ଜା ମାନାକ୍ ଉପ୍‌ରେ ଟାଲାଲ୍ ଗାଙ୍ଗ୍‌ପୁର୍ ରାନୀକେର୍ ଅନ୍ୟାୟ୍ ଅତ୍ୟାଚାର ବିରୁଦ୍‌ମେ ନିର୍‌ମଲ ମୁଣ୍ଡା ଲାଢ୍‌ଲାଏଁ। ଆଇନ୍ କାନୁନ୍ ଭିତ୍‌ରେ ରାଇହକେ ନାମ୍‌ଜାଦା ଆଦିବାସୀ ନେତା ଜୟପାଲ ସିଂ କେର୍ ଆଗୁଓ୍ୱାଇମେ ଦିଲ୍ଲୀ ଦାର୍‌ବାର୍‌ମେ ଆପାତ୍ତି କାର୍‌ଲାଏଁ। ଲେକିନ୍ ଉକାର୍ ଫାଏସାଲା ନାହଏଁ ସିରାତେ ଗାଙ୍ଗ୍‌ପୁର ରାନୀକେର୍ ଶିକାର୍ ହଲାଏଁ ସାଧାସିଧା "ଆମ୍‌କୋ-ସିମ୍‌କୋ-ଲୋଆରାମ" କେର୍ ପାରଜାମାନ୍। ଇତିହାସ୍ ଇକାର୍ ଉପ୍‌ରେ ଚୁପ୍ ଚାପ୍ ଆହେ। କେନାମୀ ଗାଓଁ ଘାଟାଲ ଏହେ ଆନ୍ଦୋଲାନ୍‌କେ ସାକାର୍ କାଇର୍‌ହାଏଁ ପାଣ୍ଡିତ୍ ସୁନନ୍ଦ ସିଂ ରାଉତିଆ। ଉ ଆଞ୍ଚାଲ୍‌କେର୍ ନିବାସୀ ହଓ୍ୱେକ୍‌ସେ ଉ ଖୁଦ୍ ଆପାନ୍ ଆଇଁଖ୍‌ସେ ଇ ଆନ୍ଦୋଲାନ୍‌କେ ଦେଇଖ୍ ରାହାଏଁ। ଉ ଖୁଦ୍ ଆପାନ୍ ଆଙ୍ଗ୍‌ମେ ନିଭାଲ ଘାତ୍‌କେ ସୋବ୍ ବେରା ଉଚାରଣ୍ କାଇର୍‌ହାଏଁ। ଇତିହାସ ଲାଗିନ୍ ଏକ ଖୋରାକ୍ ଚହେ ଗଟେକ୍ ନାମୁନା ଉ କାଇର୍ ଦେଇହାଏଁ। ଉତ୍ତାର୍ ପାଶ୍ଚିମ୍ ଓଡ଼ିଶାକେର୍ ଆଦିବାସୀ- ଅଣ ଆଦିବାସୀ ମାନ୍‌କେର୍ "ସାଦ୍ରୀ" ଭାଷାମେ ଗଟେକ୍ ପୁସ୍ତାକ ଲିଖାଲ୍ ଯାୟ୍‌ହେ। ସେକାର୍ ଲାଗିନ୍ ଅହେ ଆଞ୍ଚାଲ୍‌କେର୍ ବାସିନ୍ଦାମାନ୍ ନିର୍‌ମଲ୍ ମୁଣ୍ଡା ଡାଂଗ କେର୍ ତ୍ୟାଗି ଜିଓ୍ୱାନ୍ ବାରେମେ ସାହାଜ୍‌ସେ ଜାନେକ୍ ପାର୍‌ବାଏଁ। ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଆଉର୍ ସାଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀକେର୍ ଇ କୋସିସ୍ ସୁଫାଲ ହଉ, ଏତନେ ମର୍ କାମ୍‌ନା।

୧୦.୧.୯୬

ଗଜାଧର ମାଝୀ

ରାଷ୍ଟ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ, ଓଡ଼ିଶା

ମୁଖବନ୍ଧ

ଓଡ଼ିଶାର କୃତୀ ଆଦିବାସୀ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ପରିଚିତ କରାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନୀ ଓ କାର୍ଯ୍ୟ କଳାପର ସୂଚନା ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତିକାମାଳା ପ୍ରକାଶନ ନିମନ୍ତେ ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ ପକ୍ଷରୁ ପରିକଳ୍ପନା କରାଯାଇଛି । ସେହି ଉଦ୍ୟମର ଗୋଟିଏ ଅବଦାନ ସାଦ୍ରୀ ଭାଷାରେ ରଚିତ "ନିର୍ମଲ ମୁଣ୍ଡା"ଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହି ପୁସ୍ତିକା ।

୰ପଣ୍ଡିତ ସୁନନ୍ଦ ସିଂ ରଉତିଆ ମୁଣ୍ଡା ସଂପ୍ରଦାୟର ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ ବିପ୍ଳବୀ ନିର୍ମଲ ମୁଣ୍ଡା ଡାଙ୍‌ଙ୍କ ଜୀବନୀ ଓ ଆମ୍‌କୋ-ସିମ୍‌କୋ-ଲୋଆରାମ୍ ଆନ୍ଦୋଳନ ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ସାଦ୍ରୀ ଭାଷାଭାଷୀଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସୁଖପାଠ୍ୟ ଏବଂ ଜ୍ଞାନପ୍ରଦ ହେବ ବୋଲି ଆମର ବିଶ୍ୱାସ । ନିର୍ମଲ ମୁଣ୍ଡାଙ୍କ ଉପରେ ଓଡ଼ିଆରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ପୁସ୍ତିକା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ୰ପଣ୍ଡିତ ସୁନନ୍ଦ ସିଂ ରଉତିଆଙ୍କ ଅମର ଆତ୍ମା ପ୍ରତି ପୁସ୍ତିକାର ପ୍ରକାଶନ ଅବସରରେ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ଜ୍ଞାପନ କରାଯାଉଛି ।

୧୬.୦୨.୯୬

ଭୂମିକା

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଆଉର ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର୍, ଆଦିବାସୀ ଗ୍ରାଉଣ୍ଡ, ୟୁନିଟ-୧, ଭୁବନେଶ୍ୱର କର ଡାଇରେକ୍ଟର ଖଗେଶ୍ୱର ମହାପାତ୍ର ହାମର ଘର ଝିରପାଣି କଲୋନି ରାଉରକେଲା ଆୟକେ ନିର୍ମଲ୍‌ମୁଣ୍ଡା ଡାଙ୍ଗ କର ଇତିହାସ୍ ଆଉର "ଆମ୍‌କୋ ସିମ୍‌କୋ" ବାରେ ଲିଖ୍ କେ ଦେଇ ବହୁତ ଉତ୍ସାହିତ କରଲୟଁ । ଉନ୍‌କର୍ କହର ବାତ ମାରନ୍ କେ ଅନେକ୍ ବାର୍ ଆମ୍‌କୋ, ସିମ୍‌କୋ ଗେଲି, ଆଲି । ଗାଆଁ ଘର କର୍ ପୁରୁଖା ପୁରୁଖା ମନ୍‌ସେ ଭେଟ୍ କରଲି । ଅନେକ୍ ପୁଛ୍ ତାଛ କରଲି । ତା ୧୮-୦୨-୯୩ମଃ ଦିନ୍ ଶ୍ରୀ ମଙ୍ଗଲ ଭେଙ୍ଗ୍ରା ମହୁଆ ଟୋଲି ସେକ୍ରେଟେରୀ ସେ ଭେଟ୍ ହୋଇକ୍ । ଉ ମହାଶୟ ଉନ୍‌କର୍ ବାରେ ବହୁତ ଜାନ୍‌କାରି ଦେଇୟଁ । ଆଉରୋ ସେ ଭି କୁଛ ମିଲ୍ ଗେଲକ୍ । ଓହେ ଆଧାର ସେ ଇ କହାନୀ "ନିରମଲ ମୁଣ୍ଡା ଡାଙ୍ଗ୍ ଆଉର ଆମକୋ ସିମକୋ ଲୋଆରାମ ଆନ୍ଦୋଲନ" କର ନାମ ସେ ବାନାଲ ଯାୟ ହେ । ଯେ ମନ୍ ମୋକେ ଇ ବାତ୍‌କେ ଜାନେକ୍ ଆଉର୍ ଲିଖେକ୍ କାମ୍‌ମେ ସହାୟତା କଇର ହୟଁ, ସେ ମନ୍‌କେ ବିଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ୍ ଅରପଣ କରଥି ।

ଶ୍ରୀ ସୁନନ୍ଦ ସିଂହ ରଉତିଆ

ଝିରପାଣି କଲୋନି

ରାଉରକେଲା, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼

ଓଡ଼ିଶା ରାଇଜ୍‌କର ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ମେ ''ବରଟୋଳି'' ମୌଜା ଏକ୍ ଗାଓଁ ଆହେ ଆମକୋ ସିମକୋ ବରଟୋଲୀ ମୌଜା କର ଉତ୍ତର ମେ ଛଅସାତ କିଲୋମିଟର ଆଉର ରାୟବଗାଲେ ଛାଇର ପାଞ୍ଚ କିଲୋମିଟର ଉତ୍ତରମେ ଆହେ। ସିମ୍‌କୋ କର ପୂରୁବମେ ମୋଗଲ ଟୋଳି, ପଚିମ ମେ ବରଟୋଳି ଦକ୍ଷିଣ ମେ ରାୟବଗା, ଗୋଟି ଟାଙ୍ଗର, ଉତ୍ତର ମେ ଘାଟତରି ବିହାର, ଆହେ। ସିମଡେଗା ଭୁକ୍ରୁମୁଣ୍ଡା ଗୋଲାଇ ସେ ତିନ ମାଇଲ ଦକ୍ଷିଣ ମେ ''ସିମକୋ'' ଗାଓଁ ପାତରା ଭିତରେ ଆହେ। ଫଉଜ ପଲଟନ ମନ ରାୟବଗା ସେ ପୟଦଲ ଚଇଲ ଚଇଲେ ସିମକୋ ଯାୟ ରହୟ।

ଇ ସବ ଗାଓଁ ବିହାର, ଓଡ଼ିଶା, ରାଇଜ କର ମହାସୀମାନ ସରହଦ ମେ ହୋଏଲା। ଇ ଇଲାକା ବନ, ପାହାର, ନଦୀ, ନାଲା, ଟୁକୁଟୀଲା, ଗାଢ଼ା ଢ଼ୋଢ଼ା ଉଁଚନୀଚ ଟାଙ୍ଗରା ବାନଚର ଭୂଇଁ ହେକେ। ସବସେ ଅଧିକ ବାସିନ୍ଦା ଆଦିମ ଆଦିବାସୀ, ହରିଜନ ବନଜାତି କର ହୋଏନା। କୁଛ ଦୋସର, ପିଛଡ଼ି ଜାତି ଭି ଆହୟ। ଇ ମନ ସବ ଘରଦୁରା କଇର କେ ବହୁତ ଦିନ ସେ ଆହୟଁ। ଚାଷବାସ, ଖେତିବାରୀ, ପଶୁପାଳନ କରେନ। ଜଙ୍ଗଲି ଚିଜ ଜାମା କଇର କେ ହାଟ ବାଜାର ମେ ବେଚେକ ବସିନ୍ଦା ମନକ ମୂଲ ପେଷା ହେକେ। ଇମନ ଆପନ କମଇ ସେ କନ ଲେଖେ ସୁଖେ ଦୁଃଖେ ସାଦା ସିଧା ରଇହ କେ ଆପନ ଗୁଜାରୀ ଚାଲାଏନା। ଆପସ ମେ ମିଲଜେ ସବ ପରବ ତେହାର ଇନ୍ଦ, ଯାତରା ମାନେନ। ଆଉର, ଆନନ୍ଦ ସେ ରହେନ। ସୁଖ, ଦୁଃଖ, ହାଇନ ଲାଭ, କାମ ଧନ୍ଧା ସବମେଁ ଆପସ ମେଁ ସହାୟତା କରେନ। ସବକୋଇ ଏକ ଈଶ୍ୱର ଜାଇନ କେ ସରନା ଧରମ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟାନ ଧରମ, ହିନ୍ଦୁ ଧରମ ମତମେ ଚଲେନ। କେଉ କେଉ ଭୂତ ପ୍ରେତ ସୟତାନ କେ ଭି ବିଶ୍ୱାସ କରେନ ଆଉର ପୂଜା କରେନ। ସବ କର ଚାଇଲ ଚଲନ ସାଦାସିଧା ଆଉର ନିର୍ମଲ ଆହେ। ମୁଣ୍ଡା ଉରାମମନ ନାଗପୁରୀ ''ସାଦରି'' ଭାଷାମେ ବାତଚିତ କରେନ। ବହୁଁତେ ମନ ଓଡ଼ିଆ ବାଙ୍ଗଲି, ହିନ୍ଦୀ ଭାଷା ଭି ପଢ଼େକ ଲିଖେକ ଜାନେନ। ହିନ୍ଦୀ ହାମର ମାତୃଭାଷା ହେକେ। ସବକୋଇ ଆପନ ଭାଇ ମନ ଓଡ଼ିଆ ହିନ୍ଦୀ ଭାଷା ଜାନେକ ଆଉର ବୁଝେକ ପାରେନ।

ମୂଡ଼ରା ମୁଣ୍ଡା ତାଙ୍ଗ ବରଟୋଳି ମୌଜାକର ଗଂଝୁ ଗୌନ୍ତିଆ ରହୟଁ। ଉ ଜାତିମେ ମୁଣ୍ଡା ରହୟଁ। ଉନକର ଚାଇର ଝନ ବେଟା ରହୟଁ। ବଡ଼ ବେଟା ଯୋହାନ, ମଝିଲା ତିମୋତିଉସ, ସଂଝିଲା ଆନନ୍ଦ ମାସି ଆଉର ଛୋଟ ନିର୍ମଲ ରହେ।

ଉ ସମୟ ହାମର ଦେଶ ଭାରତ ମେ ଇଂରେଜ ଶାସନ ଚଲତ ରହେ । ରାଜା, ଜମିଦାର, ପ୍ରଧାନ, ହେଡ଼ଗଂଝୁ, ଗଂଝୁ, ଚୌକିଦାର, ମନ ଆପନ ଆପନ ଇଲାକା ଚାଲାତ ରହଯଁ । ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଆଉର ବନଇ ଗଡ଼ମେ ରାଜା ରହଯଁ । ଅନେକ ଜମିଦାର ଭି ରହଯଁ । ଇ ସବ ଇଷ୍ଟେଟ କେ ଗଡ଼ଜାତ କହତ ରହଯଁ ଆଉର ଗଡ଼ଜାତି ଅମଲ କହତ ରହଯଁ । ରାଜା ମହାରାଜା, ଜମିଦାର ମନ ଆପନ ମନ ଇଚ୍ଛା ରାଇଜ ଚାଲାତ ରହଯଁ । ହର ଗାଓଁମେ ଗଂଝୁ ଆଉର ଚୌକିଦାର ରହଯଁ । ଗାଓଁ ଗାଓଁମେ ବେଠି ବେଗାରି ଚଲତ ରହେ । ଇ ମନ କେଉ ପାରଜା ପୁତ କର ଭଲାଇ କର ଧେଆନ ନି ଦେତ ରହଯଁ ।

ସେ ସମୟମେ ହାମର ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାମେ ବହୁତ ଦୂର ଦୂରମେ ବହୁତ କମ ଇସ୍କୁଲମନ ରହେ । ହାଇସ୍କୁଲ ବିଲକୁଲ ନି ରହେ । ଲୋଅର ପ୍ରାଇମେରୀ, ଅପର ପ୍ରାଇମେରୀ; ଆଉର କୁଛ ମିଡ଼ିଲ ସ୍କୁଲ ରହେ । ଠାଅଁ ଠାଅଁମେ ଗୋଟା ଗୋଟି କାଥଲିକ ଆଉର ଲୁଥରନ ମିଶନରୀ ସ୍କୁଲ, ରହେ । ଉ ସବ ପ୍ରାଇଭେଟ ମେ ଚଲତ ରହେ । ତେକର ହାମର ଗାଉଁଲି ଆଦମି ମନ ପାଠ ପଢ଼େକ ନି ପାରତ ରହୟ । ସରକାରୀ ଅମଲା ଅଫିସର ବାବୁଭଇୟା ମନକ ବେଟା ବେଟା ପଢତ ରହଯଁ । ବେଶୀ ଓହେ, ମନକ ବେଟା ବେଟୀ ଅଫିସ ମେ ନୋକରି ଚାକରି କରତ ରହଯଁ ।

ତେକର ଯୋହାନ, ତିମୋ ତିଉସ, ଆନନ୍ଦମାସି ବେଶୀ ପାଠ ପଢ଼େକ ନି ପାରଲଯଁ । ଉସନେ ତନି ମନିକ ପାଠ ପଇଢ଼ କେ ଛୋଇଡ଼ ଦେଲଯଁ । ମଗର ନିର୍ମଲ ବହୁତ ଜିଦ୍‌ଖୋର, ଲଡ଼୍‌କା ରହଯଁ । ଉ, ଛୋଟେ ସେ ପାଠ ପଢ଼େକ ମେ ବହୁତ ମନ ଦେଲଯଁ ।

ଛୋଟେ ପନସେ ନିର୍ମଲ କର ଏକ ଆଦତ ରହେ । ଉ ରୋଜ ଦିନା ବିସ୍ତରୀ ସେ ଉଠତେ ଉଠତେ ଆପନ ହୁଇୟୋ ହାଁଥକର ରେଖାକେ ଏକ ଟକସେ ଦେଖତ ରହଯଁ । ନି ଦେଇଖ କେ ଝାଡ଼ା ପେସାବ ତକ କୋନୋ ନି କରତ ରହଯଁ । ହାଁଥ କର ରେଖା ଗେଆନ ତ ନି ରହେ । ମଗର କାଲେ ଦେଖତ ରହୟ ? କେଉ ପୁଛଲେ କୋନୋ ନି ବାତତ ରହଯଁ । ଉସନେ ବହୁତ ଦିନ ବିତଲକ ଆଉର ଧିରେ ଧିରେ ଉ ଅଭ୍ୟାସ ବଦଲଇ କେ ଛୁଇଟ ଗେଲକ ।

ଲଗ ଭଗ ସାତ ଆଠ ସାଲକର ଉମେରମେ ନିର୍ମଲ ଆପନ ଗାଅଁକର ଲୋଅର ପ୍ରାଇମେରୀ ସ୍କୁଲମେ ପାଠ ପଢ଼େକ ଗେଲଯଁ । ବହୁତ ମନ ତନ ଧେଆନ ସେ ପାଠ ପଢଲଯଁ । ତେକର ସବ ପାଠ ମେ ଆପନ ସାଥି ମନସେ ଅଗୁଆ ରହତ ରହଯଁ । ସ୍ୱଭାବ ମେ ଉ ବହୁତ ଶାନ୍ତ ଆଉର ସୁଶୀଲ ରହଯଁ । ଉନକେ ସବକୋଇ ବହୁତ ମାଇନ ଆଉର ଆଦର କରତ ରହଯଁ ।

ଉ ସମୟମେ ଆପନ ଗାଓଁ ମେ ଏକ ରୋମାନ୍ କାଥଲିକ୍ ମିଶ୍‌ନାରୀ ଧରମ୍ ପ୍ରଚାରକ ରହଁୟ । ଉ ନିର୍ମଲକେ ସବ୍ ସମୟ ଆପନ୍ ସଙ୍ଗେ ରାଖତ୍ ରହଁୟ । ଏକ୍ ସଙ୍ଗେ ଖାନା ପିନା, ସୁତ୍‌ନା ବୈଠନା ବୁଲ୍‌ନା ଚଲନା ହୋଦ୍ ରହେ । ଉନ୍‌କର ବେଟୀ ମୁକ୍ତାଭି ନିର୍ମଲ ସଙ୍ଗେ ପାଠ୍ ପଢ଼ତ୍ ରହେ । ଦୁଇସାଲମେ ଦୁଇଯୋ ଝନ୍ ଲୋଅର ପ୍ରାଇମେରୀ ପାସ କରଲଁୟ ।

ଏକ୍ ଦିନ୍ ନିର୍ମଲ୍‌କେ ମୁକ୍ତା କହଲକ, ମୋୟ ତ ପାଠ ପଢ଼େକ ରାଜଗାଙ୍ଗପୁର ଯାମୁଁ । ତୋହୋଁ ଯାବେ କି ? ନିର୍ମଲ କହଲଁୟ ତୋୟଁ ଯାବେ ହଲ ତୋ ମୋହୋଁ ଜରୁର ଯାମୁଁ । କୋନ ଦିନ ଯାବେ, ପହିଲେସେ ମୋକେ କହବେ । ତବ ଯାଏକ୍ ଦିନ ଠିକ୍ ହୋଲକ ।

ଏତଆର ଦିନ୍ ରହେ । ସାଂଝିଖନ ମୁକ୍ତାକର, ଭାଇ ବାରନାବାସ କାଣ୍ଡୁଲନା ନିର୍ମଲକେ ଆପନ୍ ଘର, ବୋଲାୟ ଆନ୍‌ଲକ୍ । ରାତିଖନ୍ ସବ୍ ଏକ ସଙ୍ଗେ ଏକ୍ ଠନ୍ ବଇଠ୍‌କେ ଖାନାପିନା କରଲଁୟ । ସବ୍ ସାମାନ୍ ପତର, ଭୀରମେ ଠିକ୍ ଠାକ୍ ହୋଲକ୍ । ମୁକ୍ତା ନିର୍ମଲକେ କହଲକ,- "ତୋୟଁ ଏଖନ୍ ଆପନ୍ ଘର ଯା । ବହୁତ ବିହାନେ ମୁରଗା ବୋଲା ଆବେ । ହାମରେ ତୋକେ ଡହରମେ ପାଠରାୟ ରହବ । ଜରୁର ଆବେ । ଜଲ୍‌ଦି ଆବେ । ନା ଭୁଲାବେ" ।

ବାରନାବାସ, ମୁକ୍ତା ଆଉର ଭରିଆ ନିର୍ମଲ କେ ଡହରମେ ପାଠରାୟ ରହଁୟ । ଉ ଦିନ ସୋମାର ରହେ । ନିର୍ମଲ ଘରସେ ନିକଲଇ କେ ଗେଲକ କେଖୋଁ ନି ବାତାଲକ । ସବକୋଇ, ଡହରମେ ଭେଟ ହୋଲଁୟ । ଆନନ୍ଦମେ ଗଦ୍ ଗଦ୍ ହୋଇକେ ସବ ରାଜଗାଙ୍ଗପୁର ଗେଲଁୟ । ଚଲତେ ଚଲତେ ବହୁତ ଦୁଃଖ ତକଲିପ ମେ ରାଜଗାଙ୍ଗପୁର ପହଁଇଚ ଗେଲଁୟ । ଦୋସରଦିନ ଦୁଇଯୋ ଝନକ ପାଠ ଶାଲାମେ ନାଅଁ ଲିଖାଲକ ।

ମୁକ୍ତାକର ଭାଇ, ଆଉର ଭରିୟା ଘର, ଘୁଇର ଆଲଁୟ । ସବ୍‌ବାତ୍ ନିର୍ମଲ କର କହଲଁୟ । ଦୁଇ ଦିନକ ବାଦ ନିର୍ମଲ କର ବାପ୍ ଭାଇମନ ଉକର, ଖରଚା ପାନି, କପଡ଼ା ଲତା, ବହି କିତାପ, ଭରିୟାସେ ଭେଇଜ ଦେଲଁୟ । ନିର୍ମଲ ବହୁତ ଖୁସିସେ ପାଠ ପଢ଼େକ ଲାଗଲଁୟ । ଘରସେ ହର ମହିନା ଖରଚା ପାନି ଯାତ୍ ରହେ । ଦୁଇ ସାଲମେ ନିର୍ମଲ ଅପର ପ୍ରାଇମେରୀ ପାସ କରଲଁୟ ।

ଆପନ କ୍ଲାସକର ପାଠକେ ନିର୍ମଲ ବହୁତ ମନ ଦେଇକେ ଶିଖଲଁୟ । ସବ୍ ବିଷୟମେ ଆପନ ସାଥ୍ ମନ୍‌ସେ ଆଗେ ରହତ ରହଁୟ । ଏକ୍‌ଦିନ୍ ଗୁରୁ ମାନସିଦ୍ ଉକେ ରୋଲବାଡ଼ି

ମେ ତନିକ ଭୁଲ ଲାଗିନ ପିଟ୍‌ଲୟଁ । ତବ ନିର୍ମଲ କର ମନ ବହୁତ ଖରାପ ହୋଇ ଗେଲକ୍ । କ୍ଲାସ ସେ ବାହରେ ନିକଇଲ, କେ ଆପନ ସାଥ୍ ମନକେ କହଲୟଁ,- ''ଏତନା ଦିନ ବିତଗେଲକ । ମୋକେ କୋନୋଗୁରୁ, କୋନୋ ପଣ୍ଡିତ ଆଇଜ ତକ ନି ପିଟ ରହୟଁ । ମଗର ଆଇଜ ମୋୟଁ ମାନସିଦ ଗୁରସେ ଦଣ୍ଡା ପାଇଁ । ମୋୟଁ କହଥୋଁ, ପାଠ ପଇଢ଼କେ ଜରୁର ଉକର କୋନୋଁ ନାଁ କୋନୋଁ ବହିନକେ ସାଦି କରମୁଁ ।'' ସମୟ ଆଲକ ସେ ଖନ ନିର୍ମଲ ଇ ବାତକେ ପୂରା- କରଲୟଁ । ନିର୍ମଲ ଆଉର, ଏକ ବାତ କଇହ ରହୟଁ । ''ଆଗେ ଜମିନ କିନମୁଁ, ତେକର ବାଦ ସାଦି କରମୁଁ ।'' ଇ ବାତ ଭି ପୁରା କରଲୟଁ । ସାଦିକର ପହିଲେ ସିମକୋମେ କୁଛ ଜମିନ ଭି କିନ ଲେଇ ରହୟଁ । ଅପର ପ୍ରାଇମେରୀ ପାସ୍ କରେକ୍ ପହିଲେ ଉନ୍‌କର ମାତା ପିତାକର ସରଗ ବାସ ହୋଇ ଯାୟ ରହେ ।

ସାତୱାଁ କ୍ଲାସ୍ ପଢେକ ସମୟ ମଝିଲା ଭାଇ, ତିମ୍ଭା ତିଉସ କହଲୟ, ଅବ ଆଉର, ପାଠ ପଢ଼େକ ନାୱଁ ନା ଧର । ଯେ ଭେଲକ୍ ସେ ହୋଲକ୍ । ଆବ ଯେ ହୋଇହେ ସେ ହୋଇ ହେ । ସ୍କୁଲକର ଗୋଇଠ ନା କର । ଆବ ହାମେ ଆପନ ଗାୱଁ ଘର କର ଜମିନ ଯାଗାମେ ଜୀୟବ । କାମାୟ, ଖାବ । ବେଶୀ ପଢ଼ଲେ କେଉ ଘରମେ ନି ରହେନ । ଆପନ୍ କାମଧନ୍ଧା ଛୋଇଡ଼ କେ ନୋକରି ମେ ଧେଆନ ଦେନ୍ । କେକରୋ ବାତ ନି ମାନେ ନ୍ । ପରଦେଶୀ ହୋଇ ଯାଏନ୍ । ମାତା ପିତା ଭାଇ ବହିନ୍ କର ମାୟା ଛୋଇଡ଼ ଦେନ୍ । ନିର୍ମଲ, କହଲୟଁ- ହାମର ଗାୱଁଘର, ଜମିନ ଯାଗା କାହାଁ ନି ଭାଗଥେ । କେଉ ନି ଲୁଇଟ ଲେଗ ବୟଁ । ଏଖନ୍ ମୋର ପାଠ ପଢେକ ଉମେର ସମୟ ଆହେ । ଇ ସମୟ ବିତଗଲେ ଆଉର ଆୟ ନି ଘୁରି । ଇ ସମୟକେ ବେକାର ବରବାଦ କରେକ ଉଚିତ ନା ଲାଗେ । ମୋୟ ଜରୁର ପାଠ ପଢ଼ମୁଁ । ମଝିଲା ଭାଇ ଆପନ ହଠମେ ଆଉର ନିର୍ମଲ ଆପନ ହଠମେ ରହଲୟଁ ।

ସେ ଖନ ବିହାର କର କରଂଜୋମେ ମିଡ଼ିଲ ଇଂଲିଶ ସ୍କୁଲ ରହେ । ନିର୍ମଲ ଯୋର ଜୁଲୁମ କଇର କେ ଉହାଁ ପାଠ ପଢ଼େକ ଗେଲୟଁ । ଦୁଇ ସାଲମେ ମିଡ଼ିଲ ଇଂଲିଶ ପାସ କରଲୟଁ ଆଉର ଘର ଘୁଇର ଆଲୟଁ ।

ସନ ୧୯୧୬ ସାଲମେ ନିର୍ମଲ ରାଂଚି ଯାୟକେ ପଢ଼େକ ଫିର ଜୁଲୁମ କରଲୟଁ । ମଝିଲା ଭାଇ ତିମ୍ଭୋ ତିଉସ ହମେସା କହତ୍ ରହେ, ''ଆଗେ ଆଉର ପାଠ ପଢୁୱାୟେକ୍ ନି ପାରବ । ତୋୟଁ ଆଉର୍ ଜୁଲୁମ ନା କର ।

ଉ ସମୟ ଘର୍ କର ଚଲାଚଲ ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ବହୁତ ବେଶ୍ ରହେ । ଖେତିବାରି ବହୁତ ସୁନ୍ଦର ହୋତ୍ ରହେ । ଘରମେ ଗାୟ ଗୋରୁ, କାଡ଼ା ଭଇଁସେ, ଭେଡା ଭେଡ଼ି, ଛଗରି ବହୁତ ରହୟଁ । ଘୋଡ଼ା ଘୋଡ଼ି ଭି ରହୟଁ । ଦୁଇଗୋଟ ଶଗଡ଼ ଗାଡ଼ି ଚଲତ ରହେ । ନୋକର, ଚାକର, ରହୟଁ । କୁଲି ମଜଦୁରୀସେ କାମ୍ ସବଦିନ୍ ଚଲତ୍ ରହେ । ଧାନ, ଚାଉର୍, ଦାଇଲ, ତିଅନ୍ ତରକାରୀ ତେଲ, ସବ ଚିଜ ଘରମେ କାଫି ରହେ । ତଭିଲେ ମଝିଲା ଭାଇ, ପାଠ୍ ପଢ଼େକ୍ ନିର୍ମଲ କେ ମାନା କରତ ରହେ ।

ତବ ନିର୍ମଲ ରାଂଚି ଯାୟକେ ପଢ଼େକ୍ ଆପନ୍ ଜିଦମେ ରହୟଁ । ଘରମେ ଚୁପ୍ ଚାପ୍ ବଇଠ୍‌କେ ଭୁଖ ହଡ଼ତାଲ କରଲୟଁ ।ଲଗାତାର ତିନଦିନ ଉପାସ ମେ ରହଲୟଁ । ସବକେଉ ବହୁତ ବୁଝାଲୟଁ । କୋନୋ ନି ବନଲକ । ଆଖିରମେ ରାଂଚି ହାଇ ସ୍କୁଲମେ ପଢୁଓ୍ୱାୟେକ ସବ ଭାଇକର ରାଜି ସଲାହ ହୋଲକ । ନିର୍ମଲ ହଡ୍‌ତାଲ, ଛୋଡଲୟଁ ଆଉର ଆନନ୍ଦସେ ଖାନା ଖାଲୟଁ ।

ସନ ୧୯୧୭ ସାଲକର ସୁରୁମେ ନିର୍ମଲ ରାଂଚି ଗେଲୟଁ । ଉହା ଜର୍ମାନ ମିଶନରୀ ହାଇ ସ୍କୁଲମେ ନାଓଁ ଲିଖାଲୟଁ । ହାଇସ୍କୁଲ ଆଦରସେ ଠାଅଁ ଦେଲକ । ନିର୍ମଲ ଆନନ୍ଦସେ ପାଠ ପଢ଼େକ ଲାଗଲୟଁ । ଥୋରେ, ଦିନସେ ଆପନ ସହପାଠି ଆଉର ଗୁରୁମନକେ ଚିହ୍ନ ଗେଲୟଁ । ପଢ଼ାଇମେ ତୋ ନିର୍ମଲ ବହୁତ ତେଜ ରହୟଁ । ତେକର ସବକୋଇ ସେ ବହୁତ ମାଗନ୍ ଆଦର ପାଓ୍ୱତ ରହୟଁ ।

ଉ ସମୟ ସାରା ଦୁନିଆଁମେ ପହିଲା ମହାସମର ଲଡ଼ାଇ ଚଲତ ରହେ । ସେ ଖନ ହାମର ଭାରତ ସରକାର ଲଡ଼ାଇମେ ସହାୟତା କରେକ ଲାଗିନ ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନସେ ଫଉଜମେ କୁଲିକାମ କରେକ ଲାଗିନ୍ ଫ୍ରାନ୍ସ ଆଦମି ଭେଜତ ରହୟଁ । ସରକାର ଇସ୍ତିହାର ଛୋଉଡ଼କେ ସଗରୋ ସବକେ ଜାନାୟ ଦେଇ ରହୟଁ । ଯେକର ବିଦେଶ ଯାଏକ୍ ଖୁସ ରହେ ସେମନ ଦରଖାସ ଦେଇକେ ଆପନ ନାଅଁ ଲିଖାତ୍ ରହୟଁ । ଦେଶ ଭିତରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ସହର ମେ ଅନେକ୍ ନାମଲିଖା କେମ୍ପ ରହେ ।

ଆନନ୍ଦ ମାସି ବର୍‌ଟୋଲି ମୌଜାକର ଗଂଝୁ ରହେ । ଆପନ୍ ଖେତିବାରି କଇର୍‌କେ ଗାଓଁ ଘର୍ ଚାଲାତ ରହେ । ବେଶୀ ପାଠ ଭି ନି ପଇଢ଼ ରହେ । ସେ ଖନ୍ ଗାଓଁଘର ଚାଲା ଏକ୍ କମ୍ ବାତ୍ ନି ରହେ । ଉ ଆପନ ଗାଓଁ ଛୋଇଡ୍ କେ ଫ୍ରାନ୍ସ ଯାଏକ୍ ଲାଗିନ୍ ରାଂଚି ଚଇଲ ଗେଲକ୍ । ଦରଖାସ୍ ଦେଇକେ ଆପନ୍ ନାଅଁ ଲିଖାୟ ଲେଲକ । ନିର୍ମଲ ଭି ବିଦେଶ ଯାଏକ୍ କର ଖବର ସ୍କୁଲମେ ରଇହ କେ ଜାନଲୟଁ । ମନେ ମନେ ଉ ଭି ଫ୍ରାନ୍ସ ଯାଏକ୍ ବହୁତ ଶୋଚଲୟ । ମଗର କାତ କରବୟଁ । ବଡ଼ ଭାଇ ବିଦେଶ୍ ଯା ଥୟ ।

ଆପନେ ହେଁ କଇସେ ଯାବୟଁ ? ବହୁତ୍ ଅପ୍‌ଶୋଚ ମେ ପଇର ଗେଲୟଁ । ଇସ୍କୁଲମେ ପଢ଼ାଇ ଭି ଚଲତ ରହେ । ପାଠ୍ ପଢ଼େକ ସେ ବିଦେଶ ଯାଏକ୍ ଆଛା ହେକେ । ଇ ବାତ୍ ଶୋଚତ୍ ରହୟଁ । ମୋକା ମିଲଲେ ଆପ୍‌ନେ ହେଁ ଜରୁର, ଯାତୟଁ । ଇ ଠିକ୍ କଇର ଲେଲୟଁ । ତବ୍ ଆପନ୍ ଭାଇ କେ ଘର, ଘୁରାୟ ଦେକ୍ କର ଫିକିର ମେ ରହଲୟଁ । ଭାଇ କେମ୍ପ ମେ ରହୟ । ରୋଜ୍ ସାଂଝେ ବିହାନେ ପେରେଡ୍ କରେକ୍ ଭେଲକ୍ । ଇସନେ ଦୁଇ ତିନ ମହିନା ବିତ୍ ଗେଲକ୍ । ତବ ଆନନ୍ଦ ମାସିକେ ଶିରତକର ରୋଗ୍ ଧରଲକ୍ । କୋନୋ ଉପାୟମେ ନି ଛୁଟ୍‌ଲକ୍ । ଉ କହିୟୋ ଘରସେ- ବାହାର ନି ଯାୟ ରହେ । ତେକର ଇ ଦୁଃଖ ହୋଲକ୍ ।

ଏକଦିନ୍ ଆନନ୍ଦ ମାସି ନିର୍ମଲକେ ବୋଲାୟକେ କହଲୟ,- "ମୋର ଶିର ଚକର ମାରଥେ, ଇ ରୋଗ୍ ବଢ଼ତେ ଯାଥେ । ବିଦେଶ୍ ଗେଲେ ମୋର୍ କା ନତିଜା ହୋଇ ? ମୋୟଁ ଫ୍ରାନ୍ସ ନି ଯାମୁଁ । ତୋୟଁ ମୋର ବାଦଲ ଫ୍ରାନ୍ସ ଯା । ନିର୍ମଲ ତୋ ଫ୍ରାନ୍ସ ଯାଏକ୍ ହମେସା ଶୋଚତ ରହୟଁ । ଆନନ୍ଦ ସେ ଫ୍ରାନ୍ସ ଯାଏକ୍ ରାଜି ହୋଲୟଁ । ତବ୍ ଆନନ୍ଦ ମାସି ଆପନ୍ ଘର, ଘୁଇର, ଆଲୟଁ ।

ନିର୍ମଲ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆପନ୍ ସ୍କୁଲ ଆଲୟଁ । ପ୍ରିନ୍ସପାଲକେ ସବ୍ ବାତ୍ କହଲୟଁ । ଆଉର ଛୁଟୀ ମାଙ୍ଗଲୟଁ । ପ୍ରିନ୍ସପାଲ ନିର୍ମଲକେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଛୁଟୀ ଦେଲୟଁ ଆଉର୍ ଆସିସ୍ ଭି ଦେଲୟଁ । ଯାଏକ୍ ଲାଗିନ୍ ସବ୍ ସୁବିଧା କଇର ଦେଲୟଁ ।

ନିର୍ମଲ ଜଲଦି ଲେବର କୋଟ ଗେଲୟଁ । ଉହାଆପନ୍ ଦରଖାସ୍ ଦେଇ, ଦେଲୟଁ । ଅଫିସ କର, କିରାନୀମନ୍ ନିର୍ମଲକେ ଅଗଡ଼ ବଗଡ଼ ଇଂରେଜୀ ମେ ପୁଛ ତାଛ କରେକ ଲାଗ୍‌ଲୟଁ । ନିର୍ମଲ ଭି ତଡ଼ା ତଡ଼ ଇଂରେଜୀ ମେ ଜବାବ୍ ସୱାଲ କରେକ୍ ଲାଗ୍‌ଲୟଁ । ମହାଖୁସ୍ ହୋଇକେ ନିର୍ମଲକେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗ ମେଟ୍ କାମ ମେ ବାହାଲି କରଲୟଁ । ନିର୍ମଲ ବହୁତ ଆନନ୍ଦ ହୋଲୟ । ଆଉର ଭଗବାନ୍ କେ ଧଇନ୍ ମାନାଲୟଁ ।

ସନ ୧୯୧୪ ସାଲସେ ସ୍ନ ୧୯୧୯ ସାଲ ତକ ଦୁନିଆଁ ମେ ବହୁତ୍ ଲଡ଼ାଇ ହୋଲକ । ଇକେ "ପ୍ରଥମ ପୃଥିବୀ ମହାସମର" କହେନା । ଇ ଲାଡ଼ାଇ ସମୟମେ ବହୁତ ଭାରତବାସୀ ଫ୍ରାନ୍ସ ଯାୟ ରହୟଁ । ଦେଶ ଦେଖଲୟ, ଜାହାଜ ଚଢ଼ଲୟଁ । ସମୁଦର ଦେଖଲୟଁ । ସମୁଦର ପାର ହୋଲୟଁ । ପଇସା କାମାଲୟଁ । ଘର ଘୁଇର ଆଲୟ । ଇ କମ୍ ବାତ୍ ନା ଲାଗେ । ଇ ବାଡ଼କା ଆଚମ କର ବାତ ହେକେ । ଯେ କର ବାପ୍ ଦାଦାମନ୍ ଫ୍ରାନ୍ସ କର ନାୱଁ ନି ଜାଇନ୍ ରହୟଁ ନି ଶୁଇନ ରହୟ, ନି ଦେଇଖ୍ ରହୟଁ, ସେ ମନକ୍ ବେଟା ନାତି ମନ୍, ଗେଲୟଁ, ଆଲୟଁ, ଦେଖଲୟଁ, ଆଉର ରୁପୟା ପଇସା କାମାୟକେ ଆପନ୍ ଘର,

ଘୁଇର ଆଇୟଁ । ଉକେ କେଉ ଜିନଗି ଭଇର ଭୁଲା ଏକ ନି ପାରବୟଁ । ଯେ ମନ୍ ସୋଚଲୟ ଫ୍ରାନ୍ସକର କାମାଇ ମେ ଆପନ୍ ଆପନ୍ ଭବିଷ୍ୟତ ଜିନ୍ଦଗି ସୁଖମେ ବିତାୟ ଲେଇୟେଁ ।

କଂପାନୀକର, ଜାହାଜସନ ତା ୧୭-୧୧-୧୭ ସାଲମେ କୁଲି ସବ୍‌କେ ବୋମ୍ବେ ସେ ଲେଇକେ ଫ୍ରାନ୍ସ ଚାଲାନ୍ ଭେଲକ । ସନ ୧୯୧୮ ସାଲ ଜାନଆରୀ ୩ ତାରିଖମେ ଜାହାଜ ଫ୍ରାନ୍ସ ପହଁଚଲେକ୍ । ସବ କୁଲି ଫ୍ରାନ୍ସ ପହଁଇଚ ଗେଲୟଁ । ନିର୍ମଲ କାମ କରତ ରହୟଁ ସେ ଜାହାଜ କର ନାଓଁ ଫ୍ରାନ୍ସ ୩୩ କମ୍ପାନୀ ରହେ । ଇ କମ୍ପାନୀ ମେ ୫୧୫ କୁଲି ରହୟଁ । ଏକ ଗୋରା କମ୍ଥଲିକ ଫାଦର ରହୟ । ଉ କର ନାଅଁ ହୋଫମନ ରହେ । ଆଉର ଦୁଇଝନ କ୍ଲର୍କ (କିରାନୀ), ତିନଝନ ହେଡ଼ମେନ, ଏକ୍‌ଝନ ମେଜର ଚାଲାନ୍ ରହୟ । କଇ ଦିନକ ବାଦ କାମ ସୁରୁ ହୋଇ, ଗେଲକ । ସବ କୋଇ, କୁଲିକାମ କରତ୍ ରହୟଁ । ନିର୍ମଲ ଭି କୁଲି ମନକ୍ ମେଟ କାମ କରଲୟଁ ।

. ଜାଡ଼ ଆଉର ଠାଣ୍ଡା ମୌସମ ରହେ । ସବ ଜାଡ଼ମେ କାଁପେକ ଲାଗଲୟଁ । ତବ୍ ଏକଦିନ ନିର୍ମଲ କ୍ୟାପଟେନକେ କହଲୟଁ- ରୋଉରେ ହାମ୍‌କେ ଜାଡ଼ ଦେଶ୍‌ମେ ଆନଲି, ହାମେ ସବ୍‌କୋଇ, ଜାଡ଼ମେ ମଇର ଯାବ । ହାମରେ ମନକେ ବାଁ ଚାଉ । ତବ କ୍ୟାପଟେନେ ହାର ତିନ ଦିନମେ ସାଂଝିଖନ ଏକ ଏକ ପାଅ ତିନ ହପ୍ତା ତକ ସବ କୋଇ କେ ବ୍ରାଣ୍ଡି ଦେତ ରହୟଁ । ଗରମ ପୋଷାକ ଭି ମିଲଲକ ।

ସବଦିନ ଠଣ୍ଡା ହଓ୍ବା ବହତ ରହେ । ସଗରୋ ବିହାନେ ପାଲା ଗିରତ ରହେ । ରୁଆ ଧୁନଲ ଲେଖେ, ସାବୁନ ଫେନ ନିୟର ଗାଦା ହୋଇ ଯାତ ରହେ । ବିହାନେ ବିହାନେ ଚଲନା ବୁଲନା ବହୁତ ମୁସ୍‌କିଲ ହୋତ ରହେ । ଯବ ବେଇର ଉଠତ ରହେ ତବ ପଘଇଲ୍ କେ ପାନି ନିୟର୍ ସଗରୋ ବହାୟ ଯାତ୍ ରହେ ।

ସବକୁଲି ସବଦିନ ବିହାନେ ପେରେ ଡ କରତ୍ ରହୟଁ । ପେରେଡ଼ କର ବାଦ ସବକୋଇ କେ ଦୁଧ, ଚାହା ଆଉର ଦୁଇଗୋଟ ରୋଟି ମିଲତ ରହେ । ଧିରେ ଧିରେ ଠଣ୍ଡା ଗିରତେ ଗେଲକ । ବରଫ କମ ହୋତେ ଗେଲକ ନିର୍ମଲ ସବ କୁଲି ମନକ ସଙ୍ଗେ କାମ କରତେ ଗେଲୟ ।

ନିର୍ମଲ ଆପନ କମ୍ପାନୀ କର, ସାଥି ମନ ସଙ୍ଗେ ରୋଜ୍ ବିହାନ ସାଢ଼େ ସାତ ବଜେ ସେ ସାମ ପାଁଚ ବଜେ ତକ କାମ୍ କରତ ରହୟଁ । ବାର ବଜେ ସେ ଦୁଇ ତକ୍ ଖାନା ଖାଏକ୍ ଛୁଟୀ ମିଲତ୍ ରହେ । ଜାହାଜ୍ ମେ ସବକୋଇ କର ଖାନା ଆଓ୍ବତ ରହେ । ଦେଶ ବିଦେଶ ସେ ଜାହାଜମେ ଚାଉର ଦାଇଲ, ଆଟା, ଗୁଡ଼, ଚିନି, ଚା, ଖଜୁର,

ନମକ୍ ଆଦି ସାମାନ୍ ବହୁତ ଆଓ୍ୱତ ରହେ । ନିର୍ମଲ ସଙ୍ଗୀ ମନକ ସଙ୍ଗେ ଜାହାଜ ସେ ମାଲ ଉତରାୟକେ ଗୋଦାମ ପହଁଚାୟକେ ରାଖଦ୍ ରହୟଁ । ସମୟ ଜାଇନ କେ ଫଉଜ ମେଲେଟେରୀ, ପଲଟନ କ୍ୟାମ୍ପମେ ଟ୍ରକମେ ଲାଇଦ୍ କେ ସାମାନ୍ ପହଁଚାୟ, ଦେଦ୍ଧ୍ ରହୟଁ । ଗାୟ, ଘୋଡ଼ା, ବରଦ୍ ମନକ୍ ଘାଁସ ଭି ପହଁଚାୟ ଦେଦ୍ଧ୍ ରହୟଁ । ହମେସା ସବଦିନ୍ ଏହେ, କାମ୍ ଜାହାଜ ମେ କରତ୍ ରହୟଁ ।

କୁଲି, ମେଟ, ମୁନସୀ, କ୍ଲର୍କ, ହେଡ଼ମେନ୍, ମେଜର, ସବକେ କମ୍ପାନୀ ତରଫ ସେ କପଡ଼ା ଲତା, ଜୁତା, ମୋଜା, କମିଜ, ପତଲୁନ, ଟୋପି, କାନଟୋପି, ପଗଡ଼ି, ଖାଏକ୍ ପିଏକ୍ ବାସନ ବର୍ତନ, କୁପି, ହାଁଥ ମୋଜା ସବ ମିଲତ୍ ରହେ । କୁଲିମନକ କାଲା ରଙ୍ଗ ପୋଷାକ, ମେଟ, ହେଡ଼ମେନ କ୍ଲର୍କ, ମେଜର ସବକେ ଭୁରା ଖାଖି ରଙ୍ଗକର ପୋଷାକ ରହେ । ମଗର ସବ ଗରମ କପଡ଼ା ରହେ । ଖାଏକ୍ ରୋଟି ଚିନି, ଚାହା, ଦୁଧ, ଜାମ୍, ଗୋସ୍, ଭେଡ଼ା ମାଂସ ସବଦିନ ମିଲ ତ ରହେ । ବାହରେ, ହୋଟେଲ, ବାଜାର, ଦୋକାନ ଭି ରହେ ।

ଫ୍ରାନ୍ସ ପହଁଇଚ କେ ନିର୍ମଲ ମେଟ ପଦସେ ହେଡ଼ମେନ କାମ କରଲୟଁ । ଉ କୁଲି ଲେଇକେ କାମ କରୁଓ୍ୱାତ ରହୟଁ । ଉ ସମୟ କୁଲି ମନ ମଜୁରି ୨୦ ରୂପ୍ୟା, ମେଟ ୩୦ ରୂପ୍ୟା, ହେଡ଼ମେନ୍ ୫୦ ରୂପ୍ୟା, କ୍ଲର୍କ ୭୫ ରୂପୟା ରହେ । କାମ କରତେ କରତେ କୁଛ ଦିନକ୍ ବାଦ କୁଲି ମନକ ୩୦ ରୂପୟା, ମେଟ ୪୦ ରୂପ୍ୟା, ହେଡ଼ମେନ୍ ୮୦ ରୂପ୍ୟା, କ୍ଲର୍କ ୯୦ ରୂପ୍ୟା ମଜୁରି ହୋଲକ । ନିର୍ମଲ ଆଛା କାମ୍ କରତ ରହୟଁ । ତେକର ଜଲଦି ଜଲଦି ପ୍ରମୋସନ ପାଲୟଁ । ହୋତେ ହୋତେ ହେଡ଼ମେନ ସେ କ୍ଲର୍କ ପଦବୀ ପାଲୟଁ ୧୦୦ ରୂପୟା ମଜୁରି ହୋଲକ ।

ବନ୍ଦରଗାହମେ ଏକ ଜଗ ଏକ ଇଂରେଜ ଗୋରା ସାହେବ ସବବେରା ରହତ ରହୟଁ । ବିହାନେ ଏକ ଲାଇନ ମେ ସବ୍ କୁଲି ଖାଡ଼ା ହୋତ ରହୟଁ । ହାଜରି ଗିରତ ରହେ । ତବ୍ କାମ ଧରତ ରହୟଁ । ସବ କାମ୍ ଯଗ କୁଲି ମନକ୍ ସଙ୍ଗେ ଏକ ଏକ ଇଂରେଜ ଗୋରା ସାହେବ ରଇହ କେ କାମ ଦେଖଦ୍ ରହୟଁ । ଆଉର କାମ୍ କରୁଓ୍ୱାତ ରହୟଁ । ଠାଓ୍ୱେଁ ଠାଓ୍ୱଁ ୪୦ କୁଲି ୫୦ କୁଲି ୬୦ କୁଲି, ୭୫ କୁଲି ମିଲକେ କାମକରତ୍ ରହୟ । କାମ୍ ଜାଇନ୍‌କେ ୧୦ କୁଲି, ୧୫ କୁଲି, ୨୫ କୁଲି ଭି ଏକ ଜଗ କାମ୍ ମେ ରହତ୍ ରହୟଁ । ନିର୍ମଲ ହେଡ଼ମେନ ପଦମେ ସବ ଜାଗା ବୁଲଲ, ବୁଲଲକେ କାମ ଦେଖତ୍ ରହୟଁ । କାମ ସମୟମେ ନିର୍ମଲ, ଖବର କାଗଜ ଲେଇକେ କୋନୋ ଜଗ ବଇଠ୍ କେ ସମାଚାର ପଢତ୍ ରହୟଁ । ଏକ ଦିନ୍ ମେଜର ହୋଟେଲ ମେ ଖାନା ଖାତ୍ ରହେ । ନିର୍ମଲକେ କାଢ଼ା

ନଇଗରମେ ଦେଖଲକ୍ । ନିର୍ମଲ କେ କହଲକ, ତୋୟଁ କା କରେକ କାମ ନୀ କରଥିସ୍ ? ନିର୍ମଲ କହଲୟଁ- ମୋୟଁ ଜରୁର କାମ କରଥୋଁ । ମୋର କୁଲି, କାମ୍‌ମେ ଲାଇଗ୍ ହୟଁ । ମେଜର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗ ନିର୍ମଲ କର ନାଅଁମେ କେମ୍ପ ଅଫିସ ମେ ରିପୋର୍ଟ ଦେଲକ୍ । ନିର୍ମଲ ଯଗ୍ କ୍ୟାପଟେନ୍ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗ ଚେକ କରେକ ଆଉର କାମ ଦେଖେକ ଆଲକ । ବହୁତ ସୁନ୍ଦର ସେ ନିର୍ମଲ କେ ପୁଛ ତାଛ କରଲକ୍ । ଗୋଦାମ ପାସେ ଏକ କଛଇରି ରହେ । ଗୋଦାମ୍ କର ମାଲିକ୍, କ୍ୟାପଟେନ, ମେଜର, ସବକର ସାମନେ ନିର୍ମଲ କେ ପୁଛଲୟଁ । ନିର୍ମଲ, କହଲୟଁ- "ମୋୟଁ ସବଜର୍ କାମ୍‌କେ ବାଇଁଟ ଦେଇ ହୋଁ । ଏକଜାଗା କର କାମକର ଜିମା ଏକ ଏକ କୁଲିକେ ଦେଇ ଦେଇ ହୋଁ । ମୋୟଁ ଏକ ଆଦମି କଇସନ ସବଜର୍ ରହେକ୍ ପାରମୁଁ ? ମୋୟ ସବ ଜଗ ବୁଇଲ୍ ବୁଇଲ କେ କାମ ଦେଖଥୋଁ ଆଉର କାମ ଚଥେ । ସବଜଗ ବୁଇଲକେ ଦେଖେକ୍ ଲାଗିନ ମୋକେ ମେଜର କାମ ମିଲକ । କ୍ୟାପଟେନ କହଲକ- ହେଡ୍‌ମେନ୍ ନିର୍ମଲ କର କହେକ୍ ଠିକ୍ ଆହେ । ସେହେ ଦିନ ସେ ନିର୍ମଲ କର ତଲପ୍ ୨୦୦ ରୁପୟା ହୋଲକ ।

ସନ ୧୯୧୮ ସାଲ ବିତ୍ ଗେଲକ । ସନ ୧୯୧୯ ସାଲ ଆୟ ଗେଲକ । ଦୁନିଆଁ ମେ ମହାସମର ଲଡ଼ାଇ ଭି ବନ୍ଦ ହୋଇ ଗେଲକ । ଦୁନିଆଁ ଶାନ୍ତି ଭେଲକ । ସଗରୋ ହଲଚଲ ମେଇଟ୍ ଗେଲକ୍ । ତବ ନିର୍ମଲ ମୁଣ୍ଡା ଆଉର ଉନକର ସାଥି ମନକେ ଆପନ୍ ଦେଶ ଭାରତ ଘୁରେକ୍ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ବନଲକ୍ । ସବକୋଇ ଆନନ୍ଦମେ ଆପନ ଦେଶ ଘୁରେକ୍ ତେଆର ହୋଏକ ଲାଗଲୟଁ ।

ସନ ୧୯୧୯ ସାଲ ଜୁଲାଇ ମହିନାମେ ସବ କୁଲିକେ ଘୁରେକ୍ ହୋଲକ୍, ନିର୍ମଲ ଆଉର୍ ଉନକର ସବ ସାଥି ଆପନ୍ କମ୍ପାନୀ କର ଜାହାଜ ମେ ବଇଠଲୟଁ । ଭୂମଧ ସାଗର୍ ପାର ହୋଇକେ ଜାହାଜ ଆରବ୍ ଦେଶ୍‌ମେ ପହଁଚଲକ । ଉହା ସବକୋଇ ଦଶଦିନ ଠହଇର ଗେଲୟ । ଦୋସର ଜାହାଜ ପ୍ରବନ୍ଧ ହୋଲକ, ତବ ବୋମ୍ବେ ଆଲୟଁ । ବୋମ୍ବେ ସେ ଜାହାଜ କାଲକତା ବନ୍ଦର ଆଲକ । ଫ୍ରାନ୍ସ ସେ କଲକତା ପହଁଚେକେ ପଚିଶ ଦିନ ସମୟ ଲାଗଲାକ । କାଲକାତା ମେ ସବ୍ କୋଇକେ କାମ୍ କରଲ ମଜୁରୀ ମିଲଲକ । ୧୫ ତାରିଖ ସେ ୧୭ ତାରିଖ୍ ଭିତରେ ସବ ଆପନ ଆପନ ଘର ଆୟକେ ପହଁଚଲୟ ଆଉର ଆନନ୍ଦ ସେ ରହଲୟଁ ।

ନିର୍ମଲ ଆପନ ଗାଓଁ ବରଟୋଲି ପହଁଇଚ କେ ଘର ଆଉର ଗାଓଁକର, ସବକୋଇ ସେ ମିଲଲୟଁ । ଫ୍ରାନ୍ସ କର ସବ୍ କାହାନୀ ସୁନାଇୟଁ । ସୁଖ ଦୁଃଖକେ ବାତାଲୟଁ । କାମଧାମ୍ କେ କଇହ ସମଝାଲୟଁ । କହଲୟଁ- ଫ୍ରାନ୍ସ ବହୁତ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରେମୀ ଦେଶ ହେକେ । ପ୍ରାୟ

ସବ ଆଦମି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭାଷା କହେନା । ଇଂରେଜୀ ଭି ଚଲେଲା । ରାଇତ ସଗର ବରଫ ପାଲା ଗିରେଲା । ବିହାନ ହୋତ ଲେ ସଗରୋ ଜମିନ ସେ ମୋଟା ସେ ବରଫ ବଇଠ ଯାଏଲା । ଜୁତା ପିନ୍ଧକେ ରୋଡ଼ ରାସ୍ତାମେ ଚଲେକ୍ ହୋଏଲା । ବରଫ୍ ଦିନ ଭଇର ମେ ଧିରେ ଧିରେ ପଘଇଲକେ ଜମିନ ମେ ସୁଇଖ୍ ଯାଏଲା । ବହୁତ ଠଣ୍ଡା ଦେଶ୍ ହେକେ । ମୋର ନସିବ ମେ ରହେ । ମୋୟ ଫ୍ରାନ୍ସ ଗେଲୋଁ, ଦେଖଲୋଁ । ଜାନଲୋଁ, ଖୁସିସେ କାମାଲୋଁ, ଗେଲୋଁ ଆଉର ଆଲୋଁ । ଜାହାଜ୍ ଚଢ଼ଲୋଁ, ଦେଶ୍ ବିଦେଶ ଦେଖଲୋ, ସମୁଦର ଭି ଦେଖଲୋଁ । ଇ ବଡ଼େ ଭାଇଗ କର ବାତ ହେକେ ମୋୟଁ ଜିନଗିମେ ଇକେ ନି ଭୁଲ ମୁଁ । ଭଗୱାନ୍‌କେ ମୋୟଁ ଧଇନ୍ ମାନାଥୋଁ ।

ନିର୍ମଲ ଫ୍ରାନ୍ସକର କାମାଲ ରୁପୟାମେ ସିମକୋମେ ୨୨ ଏକର ଜମିନ୍ କିନ୍‌ଲୟଁ । ଉହାଁ ଆପନ୍ ଘର ଦୁରା କଇର୍ କେ ପରିବାର ସହିତ ରହଲୟଁ । ଆନନ୍ଦ ସେ ଖେତିବାରୀ କରଲୟଁ । କାମାଲୟଁ, ଖାଲୟ ଆଉର ପରିବାର ପୋସ ଲୟଁ । ଆପନ୍ ନାଅଁ ମେ ଜମିନ ବାରୀ ପାଟ୍ଟା ପାରଚା ଭି କରାୟ ଲେଲୟଁ । ନିର୍ମଲ ଆଇଜ ନଖୟଁ । ମଗର ଉନକର ବଂଶ ଭାଇ ସବ୍ ଉ ଜମିନ କେ ଭାଗ ବାଁଟା କଇର କେ ଖାତେ ପିତେ ଆହୟ । ସିମକୋ କର ଜମିନ୍ ତକ୍‌ଲେ ବଂଶକର ନମୁନା ଖାତିର ରାଖଲ୍ ଯାୟ ହେ ।

ସନ ୧୯୩୨ ସାଲମେ ଗାଙ୍ଗପୁର ଇଷ୍ଟେଟ ମେ ଗାଓଁ ଗାଓଁ ପାରଜାମନକ୍ ଜମିନ୍ ଯାଗା ନାପ୍ ହୋଲକ୍ । ଇ ନାପ୍ କର ନାଅଁ ମୁଖର୍ଜି ସେଟେଲମେଣ୍ଟ ରହେ । ଉକର ସେ ଆଗେ କନୌଲି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହୋଇ ଯାୟ ରହେ । କନୌଲି ସେଟେଲମେଣ୍ଟମେ ଜମିନ କର ମାଲଗୁଜାରି ଏକର ମେ ଏକ ରୁପୟା ହୋଇ ରହେ । ମୁଖର୍ଜି ନାପମେ ମାଲ ଗୁଜାରି ବଇଢ଼ କେ ଏକର ମେ ତିନଗୁଣା ହୋଇ୍ ଗେଲକ । କେକରୋ କେକରୋ ଚାଇର ଗୁଣା ତକ ଭି ବଇଢ଼ ଗେଲକ । ଗରିବ ଦୁଃଖି ପାରଜା ପୁତ ମନ ବହୁତ ଦୁଃଖ ପାଲୟ । ତବ ସରକାର, ଇ ବାତକେ ଜାନଲୟଁ । ଗାଙ୍ଗପୁର ଇଷ୍ଟେଟ ମେ ସଗରୋ ଇସ୍ତିହାର ଢୋଇଡ ଦେଲୟଁ ହାଟ ବଜାର, ସଗରୋ ଡିବ୍ ଡିବି ଭି ପିଟୱାୟ ଦେଲୟଁ । ଇ ମାଲଗୁଜାରି କର ବାରେ ସବ୍ ଆପନ୍ ଆପନ୍ ରାୟ ଦେୱା । ସରକାରୀ କରମଚାରୀ ମନ ଫାରମ୍ ଲେଇକେ ଥାନା ଥାନା ବୁଲେକ୍ ଲାଗ୍‌ଲୟ । ଗାଓଁ ଜାଇନ୍ କେ କେମ୍ପ ଭି କରଲୟଁ । ପାରଜା, ରୟତ୍ ମନ୍‌କେ ପୁଇଛ ପୁଇଛ ଠିକ୍ ମାଲଗୁଜାରି ମଞ୍ଜୁର ଆହେ ହଲ, ମଞ୍ଜୁର ଖାନା ମେ, ମଞ୍ଜୁର ନଖେ ହଲ ନା ମଞ୍ଜୁର ଖାନା ମେ ଦସ୍ତଖତ ଲେଲୟଁ । ଆପତ୍ତି କରେକ୍ ହୋଲ୍ ଆପତ୍ତି ଦରଖାସ୍ ଭି ଲେଇ କେ ଗେଲୟଁ । ଆଉର୍ ଉପର ପେସ୍ କଇର ଦେଲୟଁ । ଦେଖଲ ଗେଲକ ମାଲଗୁଜାରି କେ ଅଧିକ ସେ ଅଧିକ ପାରଜା ନାମଞ୍ଜୁର

କଇର, ହୟଁ ଆଉର ଆପତ୍ତି ଦାରଖାସ ଭି ଦେ ହୟଁ । ଆପତ୍ତି କର ଆଦେଶ ନାମା ଗାଙ୍ଗପୁର ଇଷ୍ଟେଟ କର ରାଣୀ ଆଉର୍ ଦେୱାନ ସାହେବ କର ହୁକୁମତ ସେ ହୋଇରହେ । ରାୟବଗା, ବୀରମିତ୍ରପୁର, ହାତିବାରୀ, ବିଶ୍ରା, ସବ ଥାନା କର ପାରଜାମନ ମାଲଗୁଜାରୀ ନା ମଞ୍ଜୁର କରକେ ଆପତ୍ତି ଦରଖାସ ଦେଇ ରହୟଁ ।

ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ତରଫ କର, ଅଘରିଆ ପାରଜାମନ ଆପନ ରାୟ ବି ଦେଇ ରହୟଁ । କାରଣ ଉନକେ ମାଲଗୁଜାରି ପସନ୍ଦ ନୀ ରହେ । ମୁଖର୍ଜି ନାପ କେ ଭି ପସନ୍ଦ ନୀ କରଲୟାଁ । ଅଘରିଆ ମନ ଆପତ୍ତି କରଲୟଁ । ସେ ଖନ୍ ଉନ୍‌କର ନେତା ସୀତା ପଟେଲ କେ ରାଣୀ ଦେଶ ବାହାର ରହେକ ହୁକୁମତ ଦେଇ ରହୟଁ । ସୀତା ପଟେଲ ବାର ସାଲ ଗାଙ୍ଗପୁର ବାହାରେ ବିତାଲୟଁ ।

ସେ ଦିନ୍‌ସେ ସବ୍ ଅଘରିଆ ରୟତ ପାର୍‌ଜା ମନ୍ ଡାରାୟ ଗେଲୟଁ ।

ନିର୍ମଲ ମୁଣ୍ଡା ଡାଂଗ ସାତ ଗୋଟ ମାଙ୍ଗ ମାଇଙ୍ଗ କେ ୧୯୩୪ ସେ ଆନ୍ଦୋଲନ କଇର ରହୟଁ,

୧- ସାନି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ

୨- ଛୋଟା ନାଗପୁର ମେ ଚଲତ ହେ ସେ ଖୁଟ କଟି ସତ୍ତ୍ୱ

୩- ବେଇଠ ବେଗାଡ଼ୀ ଉଚ୍ଛେଦ

୪- ଗାଆଁ କର ଜଙ୍ଗଲ ମେ ପାରଜା କର

୫- ଖଜଣା(ମାଲଗୁଜାରୀ) ଛାଡ଼

୬- ବେକାର ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ

୭- ଶିକ୍ଷାକର ପ୍ରସାର

ମାଲଗୁଜାରି କର୍ ପ୍ରତିବାଦମେ ହର ଗାଅଁ ଗାଅଁ ମେ ରୟତ୍ ପାରଜାମନକ ବଇଠକି ହୋଲକ୍ । ସବକୋଇ କର ରାୟ ହୋଲକ୍ କି ଆପତ୍ତି ଦରଖାସ୍ ବିଚାର ନି ହୋତ୍‌ଲେ କୋଇ ମାଲଗୁଜାରି ନି ଦେକ୍ ହୋଇ । ତବ କେଉ ମାଲଗୁଜାରି ଦେକ୍ ନି ଲାଗ୍‌ଲୟଁ । ସେ ଖନ୍ ରାଣୀକର୍ କରମଚାରୀ ମନ୍ ରୟତ ପାରଜା ମନକ୍ ଉପରେ ମନଇଚ୍ଛା ଅନ୍ୟାୟ ଅତ୍ୟାଚାର କରେକ ଲାଗ୍‌ଲୟ । ଆଉର ବଡ଼େ ଜୋର ଜୁଲୁମ୍ କର୍‌ଲୟ । ଜବର ଜସ ମାଲଗୁଜାରୀ ଅସୁଲ କରେକ୍ କୋସିସ୍ କରଇୟଁ । ମଗର ନି ପାରଲୟଁ । ଇ ଆନ୍ଦୋଲନ୍ ମେ ଆଠାଇଶ ଲାଖ ରୂପୟା ମାଲଗୁଜାରି ନୋକ୍‌ସାନ୍ ହୋଇ ରହେ । ଇକେ ''ଗାଙ୍ଗପୁର ପାରଜା ଆନ୍ଦୋଲନ'' କହେନା ।

ମୁଣ୍ଡାମନ ଇକର ସେ ଆଗେ ଲେ ଆନ୍ଦୋଳନ୍ ଚାଲାୟ ରହୟଁ । ମଗର ସଫଲ

ନି ହୋଇ ରହଯଁ । ଇ ଆନ୍ଦୋଳନ୍ ମେ ତାହିଜୀରା କର ଏକ ନେତା ରହଯଁ । ଉକର ସେ କାମ୍ ବନେକ୍ ଅନୁମାନ ନି ହୋଲକ । ତବ ଥାନା ଅନୁସାରେ ନେତା ଚୁନଲ ଗେଲୟଁ । ଉ ନେତାମନ୍ ବେଶୀ ଶିକ୍ଷିତ ନି ରହୟ । ଉମନ ଅଗୁଆଇ କରେକ୍ ଠିକ ସେ ନି ପାରଲୟଁ । ବାଦ୍‌ମେ ଆଉର ଅନେକ୍ ନେତାଗିରି କରଲୟଁ । ମଗର କେକ୍‌ରୋ ସେ କାମ୍ ନି ବନ୍‌ଲକ୍ । ଆଖିର ମେ ନିର୍ମଲ ମୁଣ୍ଡା ଏକ ଲେ ଆନ୍ଦୋଳନ କର ନେତା ଚୁନଲ ଗେଲକ । ତବ୍ ନିର୍ମଲ ସେଖନ୍ ଦିଲ୍ଲୀ ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟ ମେମ୍ବର ଶ୍ରୀ ଜୟପାଲ ସିଂହ କେ ଅଗୁଆ ଧରଲୟଁ ଆଉର ଆପନ କାମ କରେକ୍ ଲାଗଲୟଁ ।

ରାଣୀ ଆଉର ଦେୱାନ କର ହୁକୁମତ ଅନୁସାରେ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ମେ ଆପତ୍ତି କରଲ ଗେଲକ । ଆପତ୍ତି ବିଚାର ହୋଲକ । ରାୟ ଦେଲୟଁ- ତୋହରେ ମନ ଉପର ଯାୟ କେ ଆପିଲ କରା । ସେ ଖନ ନିର୍ମଲ ପୋଲି ଟିକାଲ ସାହେବକେ ଦରଖାସ ଦେଲୟଁ । ଉକର ନକଲ ନିକଲାୟକେ ରାଂଚି ଗେଲୟଁ । ଏକ ଓକିଲ ଧରଲୟଁ । ଏକ ସାଲ ବାଦମେ ରାଂଚି ସେ ଖବର ଆଲକ । ତୋହର ଦରଖାସ ନା ମଞ୍ଜୁର ହୋଲକ । ନିର୍ମଲ ଏକ ବାରିଷ୍ଟର ଧଇରକେ ଆପତ୍ତି ଦରଖାସ ବନୁୱାଲୟଁ । ଜୟପାଲ ସିଂହ କେ ଭି ଚିଠି ଦେଲୟ । ଦରଖାସ ଧଇରକେ ଦିଲ୍ଲୀ ଗେଲୟଁ ଆଉର ଦରଖାସ ପେଶ କରଲୟଁ ।

ସନ ୧୯୩୭ ସାଲମେ ଦିଲ୍ଲୀ ଭାଇସରାୟ ବଡ଼ଲାଟ ଅଫିସ ମେ ଦରଖାସ ପେଶ ହୋଲକ । ସେ ଖନ ଭାଇ ସରାୟ ବଡ଼ଲାଟ ଲର୍ଡ ଲିନଲିଥ ଗୋ ରହଯଁ । ଉ କହଲୟ''- ତୋହର କାଗଜ ହାମରେ କେ ମିଲ ଜକ । ଏକ ଦିନ ଇ ବାତ ଜରୁର ବିଚାର ହୋଇ ।

ବଡ଼ଲାଟ ଆପତ୍ତି ଦରଖାସ କେ ବହୁତ ଗହୀର ସେ ବିଚାର କରଲୟଁ । ରେଭେନ୍ୟୁ ସେକସନ ୪୧୮ ନମ୍ବର ଚିଠି ମେ ଏ.ଡ଼ି.ଏମ୍. ସାହେବ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼କେ ଜାନାୟ ଦେଲୟଁ । ଉ ଚିଠି ଏ.ଡ଼ି.ଏମ୍. ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ନିର୍ମଲ କେ ପଇଢ଼କେ ଶୁନାୟ ଦେଇ ରହଯଁ । ଲିଖଲ ଆହେ, ହାମରେ ମୁଣ୍ଡାରୀ ଖୁଟକଟୀ ଅଧିକାରକେ ଠିକ୍ କଇର କେ ଦେଖଲି ଆଉର ବିଚାର କରଲି । ହାମରେ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ରେଭେନ୍ୟୁ ଡିପାଟ କେ ଇ ଆଦେଶ ନାମା ଭେଇଜ ଦେବ । ମୁଣ୍ଡାରୀ ଖୁଟକଟୀ କର ହିସାବ ସେ ଇ ମୋକଦ୍ଦମା ଶେଷ କରଲ ଗେଲକ'' ।

ବଡ଼ଲାଟ ଜର, ଲିଖଲ କାଗଜ ପାରଜାମନକ ତରଫ ସେ ନିର୍ମଲ କେ ଆଉର ଦେୱାନ ସାହେବ କେ ମିଲଲକ । ରୟତ ପାରଜାମନ ବହୁତ ଖୁସ ହୋଲୟଁ । ମଗର ଦେୱାନ ସାହେବ ଲାଜ ଆଉର ଡର ମେ ପୋଖରା ମେ ଡୁବଇ କେ ଦୁୟୋ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ମଇର ଗେଲୟଁ ।

ରାଣୀ ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସ କର କରମଚାରୀ ମନକେ ଆପନ ହାଁଥ କଇର ଲେଇ ରହଁୟ । ଯେତନା ଚିଠି ପତର, ଦରଖାସ, ପାତି ଉପର ଯାତ ରହେ ସେ ସବ ରାଣୀ କେ ମିଳତ ରହେ । ରାଣୀ ଲୁକାୟ ଦେତ ରହଁୟ । ଦିଲ୍ଲୀ ଯାଏକ ସବ କାଗଜ ଗାଏବ ହୋତେ ଯାତ ରହେ ।

ସେ ଖନ ନିର୍ମଲ ଆପନ ସାଥି ମାନସିଂହ ତପନୋ, ଭଦ୍ରୋ ମୁଣ୍ଡା ସଙ୍ଗେ ରାଂଚିମେ ଏକୋଇଶ ଦିନ ଲୁଇକ କେ ରହଁୟ । ଉହା ଏକ ପେସ୍ଥାର ଧଇରକେ ଏକ ଦରଖାସ ବାନାଲଁୟ । ଡୋରଣ୍ଡା ଗାଅଁକର ଏକ ଆଦମିକେ କହଲଁୟ- ‘‘ରୋଉରେ ଇ ଚିଠି କେ ବଡ଼ ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସ ମେ ଯାୟକେ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରି କଇର ଦେଉ । ହାମେ ମଜୁରି କରିଲା । ହାମରେ ଗେଲେ ଏକ ଦିନର ମଜୁରି କଇଟ ଯାଇ । ହାମେ କାଆ ଖାବ ? ଇ ଆଦମି ବହୁତ ଦୟାଲୁ ରହଁୟ । ଉ ଚିଠିକେ ବଡ଼ ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସ ଯାୟକେ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରି କରଣ ଦେଲଁୟ । ଉ ଚିଠି ଭାଇସରାୟ ବଡ଼ଲାଟକେ ଆଉର ଜୟପାଲକେ ମିଳଲକ ।

ଇକର ବାଦ ପଚିଶ ଦିନମେ ନିର୍ମଲ ଆଉର ସାଥି ଦୁଇୟୋ ଘର ଘୁରଲଁୟ । ଯବ ଜଲଦି ନୀ ଘୁର ତ ରହଁୟ ତବ ଘର କର ସବକେ ସନ୍ଦେହ ହୋତ ରହେ କି ଇ ଲିତର ମନକେ କାହାଁ କେଉ ଜରୁର ମାଇର ଦେଲଁୟ । ସବକେ ବହୁଁତ ଅପଶୋଚ ଲାଗତ ରହେ ।

ଓହେ ଦରଖାସ କର ବଲସେ ଜୟପାଲ ସିଂହ ରାଣୀକର ଭୂଲ ଧଇର ଦେଲକ । ଆଉର ଛବିଶ ଗଡ଼ଜାତ କେ ଜିଲ୍ଲା ବନୁଆୟ ଦେଲକ । ରାଜା ମନକେ ରାଜଗାଦୀ ସେ ଉତରାୟ ଦେଲକ । ଆଇଜ କାଇଲ ଜନତା କର ଭୋଟ କାଗଜ କଲମେ ଆସେମ୍ଲି ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟକର ମେମ୍ବର ମନ୍ତ୍ରୀ ରାଜ୍ୟପାଲ ବଇନ ଯାଏନା । ଆଗେ ଏକ ତରଫା ବଂଶ ଅନୁସାରେ ରାଜା ହୋତ ରହଁୟ ।

ଏହେ ଆନ୍ଦୋଳନ ମେ ନିର୍ମଲ, ରାଂଚି ଦିଲ୍ଲୀ ଆନାଯାନା କରତ ରହଁୟ । ଏକବାର ନିର୍ମଲ, ଭଦ୍ରୋ ଆଉର ମାନସିଦ ରାଂଚି ଯାତ ରହଁୟ । ପାଲ କୋଟ ଡହରମେ ପୋଜେଙ୍ଗା ଗାଅଁମେ ଆନ୍ଧାର ହୋଇ ଗେଲକ । ବଡ଼େ ମୁସକିଲ ସେ ଏକ ଘରେ ରହେକ ଡେରା ମିଲଲକ । ଉ ଗାଅଁକର ଆଦମିମନ ବଦମାସ ରହଁୟ । ଉମନ ଅତ୍ୟାଚାର କରେକ ଶୋଚଲେୟ ଆଉର ଉପାୟ କରେକ ଲାଗଲଁୟ । ହାଁଥ ହାଁଥୟାର ଠିକ୍ ଠାକ୍ କଇର କେ ଆପସମେ ବୋଲ ହାଁକ କରେକ ଲାଗଇୟଁ । ନିର୍ମଲ ଯାହା ରହଁୟ ସେ ଘରକ ଶିକରି ଆଉର ମକରି ବାହରେ ସେ ବନ୍ଦ କଇର ଦେଲେୟଁ । ଉ ସବ ବାତକେ ନିର୍ମଲ ଜାଇନ ଗେଲଯଂ । ସାଥି ମନକେ ସାବଧାନ କରଲଁୟ । ଦୁରା ପାଶେ ଏକ ବୁଢ଼ା ଜାଡା ରହେ । ନିର୍ମଲ ଚୁପଚାପ ଉକର ଉପରେ ଚଇଢ଼ କେ ବାହରେକର ମକରି ଆଉର ଶିକରି କେ ସାବଧାନ ସେ

ଛୋଇର ଦେଲୟଁ । ବାହାରେ ନିକଇଲକେ କୁଦତେ କୁଦତେ ପୁରୁବ ଦିଶାକର ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଚଇଢ଼ ଗେଲୟଁ । ବଦମାସ ମନ କୁଛ ସମୟ ପାଛେ ଜାନଲୟଁ । ବହୁତ ଦୂର ତକ ପିଛା କରଲୟଁ । ମଗର ନି ପାଲୟଁ, ଘୁଇର ଆଲୟଁ, ତିନୋ ରାଇତ ସଗର ପାହାଡ଼ ଉପରେ ରହଲୟଁ । ବିହାନ ହୋତ ପହିଲେ ପାହାର ସେ ଉତରଇ କେ ରାଂଚି ଡହର ଚଇଲ ଗେଲୟଁ । ଇ ଖାତରା ସେ ବାଇଁଚ କେ ନିର୍ମଲ ଭଗବାନକେ ବହୁଁତ ବହୁଁତ ଧଇନ ମାନାଲୟଁ । ଉକରେ କହେ ନା-

ମାରି ହରିତ ରାଖ୍ କେ

ରାଖ୍ ହରିତ ମାରି କେ ?

୧୩ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୩୯ ସାଲମେ ଗାଙ୍ଗପୁର ଇଷ୍ଟେଟ ନିର୍ମଲମୁଣ୍ଡା ଉକର ସହଯୋଗୀ, ଆଉର ଆନ୍ଦୋଳନ କାରୀ ମନକ ଉପରେ ୧୪୪ ଧାରା ଜାରୀ କରଲକ । ସବକର ଗାୟ ଗୋରୁ, କାଡ଼ା ଭଇଁଷ ଛଗରୀ ଭେଡ଼ା ଭେଡ଼ି ଚିଜ ବସ୍ତୁତ ସବକେ ଜବତ କରଲକ । ଆଉର ଲେଇ ଗେଲକ । ଖୋଇଜ ଖୋଇଜ କେ ସବକେ ଯାହାଁ ପାଲକ, ତାହାଁ ଧରଲକ ଆଉର ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜେଲମେ ଭଇର ଦେଲକ । ଜନାନା, ମର୍ଦ୍ଦନା କୋନୋ ନି ଜାନାଲକ, ନି ଶୋଚଲକ । ଆନ୍ଦାଜ ସତରେ ଅଶି ଆଦମି ଜେଲ ହାଜତ ମେ ରହୟଁ । ଉନମେସେ କାତନା ଜେଲ ହାଜତ ମେ ମଇର ଗେଲୟଁ । ହାଜତ ଭିତରେ ବହୁତ ବାଲକ ଭି ଜନମ ଲେଲୟଁ । କଏଦୀ ମନକ ଉପରେ ବହୁତ ଅତ୍ୟାଚାର ଭି ହୋଲକ । ଆପତ୍ତି ଦାର ମନକ ବହୁଁତ ଜମିନ ଯାଗା ଜବତ ହୋଇ ଗେଲକ ଆଉର ହିସାବ ହୋଲକ । ଜେଲ ହାଜତମେ ବହୁତ କଷଟ ପାଲୟଁ ।

ତବ ନିର୍ମଲ ବହୁତ ଅପଶୋଚମେ ପଇର ଗେଲୟଁ । ଶ୍ରୀ ଜୟପାଲ ସିଂହକେ ଇ ଦୁଃଖ ସେ ବାଁଚେକ ଲାଗିନ ସହାୟତା ମାଙ୍ଗଲୟଁ ଆଉର ଦିଲ୍ଲୀ ଦରଖାସ ଲିଖ ଭେଜଲୟଁ । ଜୟପାଲ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗ ଇ ବାତକେ ବଡ଼ ଲାଟକେ ବାତାଲୟଁ । ବଡ଼ଲାଟ ବହୁତ ଶୋଚେକ ଲାଗଲୟଁ । ରାଣୀ ସାହେବା ଭି ବଡ଼ଲାଟକେ ଭେଟ କରେକ ତାରିଖ ଜାନାୟ ଦେଇ ରହୟଁ । ଉ ରାଜା ମନକେ ଲେଇକେ ବଡ଼ଲାଟକେ ଭେଟ କରେକ ଦିଲ୍ଲୀ ଗେଲୟଁ ।

ବଡ଼ଲାଟ ଭି ଜୟପାଲ ସିଂହ କେ ବୋଲାୟ ରହୟ । ଦୁନୌଁ ବଇଠକେ ବାତ ଚିତ କରତ ରହୟଁ । ଠିକ୍ ସେହେ ସମୟ ରାଣୀ ବଡ଼ଲାଟକେ ଭେଟ କରେକ ରାଜାମନକ ସଙ୍ଗେ ଯାୟ ପହୁଞ୍ଚଲୀ । ସବକୋଇ ଆପନ ଆପନ ଆସନ ମେ ବଇଠକେ ବାତ ଚିତ ସୁରୁ କରଲୟଁ ।

କୁଛ ସମୟ ବାଦ ରାଣୀ ବଡ଼ଲାଟ କେ କହଲୟଁ- "ଯେତନା ଦିନତକ ଶ୍ରୀ ଜୟପାଲ ସିଂହ କେ ଧଇର କେ ହଓ୍ଵାଲେ ନି କରଲ ଯାଇ ତବ ତକ ଗାଙ୍ଗପୁର କର ଆନ୍ଦୋଳନ ଶାନ୍ତ ନି ହୋଇ । ତେକର ଫୁରତି ଉନକେ ହାଜତ ମେ ରାଖେକ ହୋକ। ତବ ଉହାଁକର ଯୋର ଜୁଲୁମ ବନ୍ଦ ହୋଇ । ଇକର ସେ ଦୋସର କୋଇ ଉପାୟ ନଖେ । ରାଣୀ ପହିଲେ ସେ ଜୟପାଲକେ ନି ଜାଇନ ରହୟଁ ନି ଚିହ୍ନତ ରହୟଁ ।

ବଡ଼ଲାଟ ରାଣୀକେ କହଲୟ- ରଉରେ କେ ଜୟପାଲ ସିଂହକେ ଧରେକ ହକ ଆହେ ହଲ ଧଇର ଲେ ଉ । ମୋୟଁ ଉନକେ ଧରେକ ପାଓ୍ଵର ନୀ ପାୟ ହୋଁ । ରଉର ଧରେକ ପାଓ୍ଵର ଆହେ ହଲ ଧରୁ । ରଉରେ କେ କୁଦେକ ଦଉଡ଼େକ ନୀ ହୋଇ । ଖରଚ ବରଚ କରେକ ଭି ନୀ ହୋଇ । ଖୋଜଥ୍ ହଲ ଧରୁ । ଇ ଜୟପାଲ ସିଂହ ହୋଏନା । ରାଣୀ ବେଚାରୀ ଲାଜମେ ଚୁପ୍ ହୋଇ ଗେଲୟ" । ଉକର ହୋସ ଗାଏବ ହୋଇ ଗେଲକ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗ ଜୟପାଲ ସିଂହ କେ ମାଫ ମାଙ୍ଗଲୟଁ । ଏତନେ ମେ ବାତ ଖତମ ହୋଲକ । ରାଜାମନ ଆପନ ଆପନ ଘୁଇର ଆଲୟଁ ।

ତବ ରାଣୀ ଜୟପାଲ ସିଂହ କର ଘରନୀ ସେ ମିଲେକ ସିଲଂ ଲେଇ ଗେଲୟଂ । ମୁଲାକାତ କଇରକେ ଚାଲିଶ ହାଜାର ରୁପୟା ଦେଲୟଁ ଆଉର କହଲୟଁ- ରଉରେ ଜୟପାଲ- ଜୀକେ ବୁଝାୟ ଦେବ । ଉ ଆନ୍ଦୋଳନ ଡହରମେ ନା ଯାବୟାଁ । ଇ ରୁପୟା ରାଖୁ । ଉନକେ ଦେଇ ଦେବ । ତେକର ବାଦ ରାଣୀ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଘୁଇର ଆଲୟଁ । ରାଣୀ ଆଉର ଜୟପାଲ କର ଚଲତେ ଗଡ଼ଜାତ ନାଅଁ ଉଇଠ ଗେଲକ ଆଉର ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ହୋଇ ଗେଲକ ।

ସିଲଂ ସେ ଜୟପାଲ ସିଂକେ ଚିଠି ମିଲଲକ- ରଉରେ ଆଦିମ ଜାତି ମନକ ପିଛା ଛୋଇଡ ଦେଉ । ରାଣୀ ଘର ବୈଠେ ବୈଠେ ରଉରେ କେ ଚାଳିଶ ହଜାର ରୁପୟା ଦେଇ ହୟଁ । ଘର ଆୟ ଯାଉ । ଜୟପାଲ ସିଂହ ଚିଠି ପାଲୟଁ । ଆଉର ଉତର ଦେଲୟଁ- ତୋକେ ରୁପୟା ମିଲ ହେ । ଖାଆ ପିଇ ମୌଜ କର । ମୋୟଁ ଆଦିବାସୀ ଭାଇ ମନକେ ଛୋଡ଼େକ ନୀ ପାରମୁଁ । ତୋୟଁ ଛୁଇଟ ଯାବେ ତ ଛୁଇଟ ଯା । ହାମର ଭାଇ ମନକ ପିଛା ମୋୟଁ ନି ଛୋଡ଼ ମୁଁ । ଜୟପାଲ ଆପନ ବିବିକେ ଖବର ଦେଲୟଁ । ବିବି ଭି ଜବାବ ଦେଲକ । ତେକର ଜୟପାଲ ଉକେ ଛୋଇଡ଼ କେ ନାଓ୍ଁ ବାଙ୍ଗାଲି ବିବି ଲାନଲକ । ବଡ଼କୀ କର ନାଅଁ ଜାହାନାର ଜୟପାଲ ସିଂହ ରହେ । ଜୟପାଲ ସିଂହ କର ସହାୟତା ମେ ନିର୍ମଲ କର ବହୁତ ବଡ଼ ବଡ଼ ସଙ୍କଟ ଦୂର ହୋଲକ । ଗାଙ୍ଗପୁର ଇଷ୍ଟେଟ କର ପାରଜା ମନ ଆପରି ମେ ଏତନା ଦୂରତକ ଚଲେକ ପାରଲୟଁ ।

ନିର୍ମଲ ସନ ୧୯୩୩ ସାଲରେ ହେ । ସେ ଖନ ରାୟବଗା ହାତୀ ବାରି ବୀରମିତ୍ରପୁର, ବିଶ୍ରା ଥାନାକର ପାରଜା ମନକ ମାଲଗୁଜାରି କମ ହୋଏକ ଲାଗିନ ବଡ଼ଲାଟ ପାଶେ ଆପରି ଦରଖାସ ଭେଇଜ ରହୟଁ । ଆଉର ଏକବାର ଆପନେ ନିଜେ ଦିଲ୍ଲୀ ଯାଏକେ ସ୍ନ ୧୯୩୭ ସାଲମେ ବାରିଷ୍ଟର ଧଇରକେ ଦୋବାରା ଦରଖାସ ବଡ଼ଲାଟ କେ ଦେଇ ରହୟଁ । ସେହେ ଦରଖାସ କର ଫଏସଲା ଶୁନେକ ଲାଗିନ ତା ୨୫-୦୪-୩୯ ମେ ସିମକୋମେ ନିର୍ମଲ ମୁଣ୍ଡା କର ପାଶେ ସବକେ ଜାମା ହୋଏକ ଦିନ ଧାରାୟ ଯାୟ ରହେ ।

ରାଣୀ ସାହେବା ସିମକୋ ଆଉର ଆଶେ ପାଶେ କର ପାରଜା ମନକେ ଫୁସଲାୟକେ ଆପନ ହାଁଥ କଇର ଲେଇ ରହୟଁ । ଉ ମନ ହମେଶା ରାଣୀ ତରଫ ବାତ କରତ ରହୟଁ । ସେକର ମେ ମିଶନାରୀ ଅଧିକାରୀ, ଗୋସନାର ଯୋଯୋ ଲୁଥର ଯୋଯୋ ସୁଲେମାନ କିଡ୍ରୋ, ମାନସିଦ ସୁରିନ୍ ମୁଖିଆ ରହୟଁ । ତେତରା ବାହାର ବାଜାରମେ ଯାୟ କେ ଇମନ କହଲୟଁ- ତୋହରେ ମନ ସବ ଶାନ୍ତି ସେ ରହା । ମାଲ ଗୁଜାରି ଦେଇ ଦେଓ୍ବା । ଆନ୍ଦୋଳନ କେ ଛୋଡ଼ା । ନୀ ହୋଲ ଗୋଲିକର ଶିକାର ହୋଇ ଯାବା । ତୋହର ସବ ଜୋଇକେ କେଉ ବାଁଚାଏକ ନୀ ପାରବୟଁ । ହାମର ବାତ ମାନବା ହେଲେ ବାଇଁଚ ଯାବା । ନୀ ହୋଲ ଧୁଙ୍ଗିୟା ଉଇଡ଼ ଯାଇ । ବାଁଚାଏକ ଲାଗିନ କେଉ ଖଡ଼ା ନୀ ହୋ ବୟଁ । ଏଖନ-କହା । ଆଉର ମୋକା ନଖେ । ନହିଁ ତ ଜାଇନ ଲେବା ।

ରାଣୀ ସାହେବା ଭି ଇ ବଇଠକି ଆଉର ଜାମା ହୋଏକ ବାତକେ ଆପନ କରମଚାରୀ ଆଉର ଦଲାଲ ମନସେ ଜାଇନ ଗେଲୟଁ । ତବ ଆପନ ଦେଓ୍ବାନ, ପୋଲଟିକାଲ ସାହେବ ଆଉର ଦୋସର ବଡ଼ ବଡ଼ ଆମଲା ଅଫିସର ମନସେ ସଲାହକରଲୟଁ । ମୋକା ଦେଇଖ କେ ମୁଖିଆ ନେତାମନକେ ଧରେକ ଆଉର ଆନ୍ଦୋଳନ କେ ଦାବା ଏକ ଲାଗିନ ଉ ଦିନ ସିମକୋ ଆପନ ଫଉଜ ପଲଟନ ଭେଇଜ ରହୟଁ ।

ଆଦମି ସବ ତରଫସେ ଧିରେ ଧିରେ ଜାମା ହୋଏକ ଲାଗଲୟଁ । ଚଉଦ ଦିନ ରହେ । ଭୁଖ ପିଆସ ଆଉ ପୟଦଲ ରାସ୍ତା । ଆପନ ଆପନ କାପଡ଼ା ଲତା ଆଉର ଖାନା ପିନା ଧଇରକେ ଆଦମି ଚଲେକ ଲାଗଲୟଁ । କରିବ ନଅ ଦଶ ବଜେ ଭିତରେ ସିମକୋ ମେ ନିର୍ମଲ କର ଘର, ପାଶେ ସାତ ଆଠଶ ଆଦମି ଜାମା ହୋଇ ଗେଲୟଁ । ନିର୍ମଲ ଆଉର ଉନକର ସାଥି ସବ ରହୟଁ । ରାସ୍ତା ଡହରମେ ବହୁତ ଆଦମି ଯାତେ ଭି ରହୟଁ । ଜାମା ହୋଲ ଆଦମି ଆପନ ଆପନ ଭିତରେ ଖୁସି ଗପମେ ଭୁଲାୟ ରହୟଁ ।

କୁଛ ସମୟ ବାଦ ଆଚାକା ପୋଲିଟିକାଲ ସାହେବ ଆପନ ଫଉଜ ପଲଟନ ଲେଇକେ କହା ପହଁଇଚ ଗେଲକ । ନିର୍ମଲ କର ଘର ସମେତ ବଇଠଲ ସବ ସାତ ଆଠ ଶ ଆଦମିକେ ତିନ ଧାଇର ଫଉଜ ପଲଟନ ସେ ଛେଇକ ଦେଲକ । ଆପନେ ପଚିମ ଦିଶାସେ ସାଭା ଭିତରେ ସାମାୟ ଗେଲକ । ପହିଲାଧାଇର ପଲଟନ ଦୁଇୟୋ ଠେହୁନା ଆଗେ ପାଛେ ଭୁଇଁ ମେ ଡାଇସ କେ, ଦୋସରା ଧାଇର ଏକ ଏକ ଠେହୁନା ଡାଇସକେ ଆଉର ଦୋସରେ ଉଠାୟକେ ଆଉର ତିସରା ଲାଇନ ହାତମେ ବନ୍ଧୁକ ଧଇରକେ ଖାଡା ହୋଇକେ ରହୟଁ । ସବ ବନ୍ଧୁକ ତୁକଲ ରହୟଁ ।

ପୋଲଟିକାଲ, ସାହେବ ପୁଛଲକ- ନିର୍ମଲ ମୁଣ୍ଡା ଆହେ କି ନଖେ ? ସବ କହଲୟଁ- "ଆହେ" । ପୋଲିଟିକାଲ ଫିର ପୁଛଲକ କାହା ଆହେ ? ଘରେ ଆହେ । ପୋଲିଟିକାଲ କହଲକ, ନିର୍ମଲ ସେ ହାମର ବହୁତ କାମ ଆହେ । ସବ କହଲୟଁ- ନିର୍ମଲ କର ଯେ ମାଙ୍ଗ ଆହେ, ହାମର ସବକର ଭି ଓହେ ମାଙ୍ଗ ଆହେ । ତବ ପୋଲଟିକାଲ ନିର୍ମଲ କେ ଧରେକ ଘର ଭିତର ସାମାତ ରହେ । ଘର ନୀଚ ରହେ, କାଣ୍ଡ ଭିତଲ ରହେ । ଝୁକତ କି ଉକର କାପାର ମେ ଲାଇଗ ଗେଲକ । ଟୋପି ଗିରକେ ଫେକାୟ ଗେଲକ । କାପାର ସେ ଲହୁ ଗିରେକ ଲାଗଲକ । ଉ ଡେଇଗ କେ ପାଛେ ଘୁଇର କେ ଜୋର ସେ ଆପନ ହୁଇସିଲ ବାଜାୟ ଦେଲକ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପାନିକ୍ ବୁନ୍ଦ ଲେଖେ ଘିର୍ ଘିର୍, ଘିର୍ ଘିର୍, ବଇଠଲ ଜନତା ଉପରେ ଗୋଲି ବରଷେକ ଲାଗଲକ । ପଲ ଭଇରମେ ମହା ପରଲୟ ହୋଇ ଗେଲକ । ଆପନ ଜାନ ଜୀବନ ବାଁଚାଏକ ସବକେ ମୁସକିଲ ହୋଇ ଗେଲକ । ଆଦମି ପଲଟନ ଘେର ଭିତରେ ହିନେ ହୁନେ କୁଦେକ ଦଉଡ଼େକ ଲାଗଲୟଁ । ଖାଲି ହାଁଥର୍କ ଆଦମି କା କରବୟଁ । ବିକଲ ସେ କାନ୍ଦେକ ଛୋଇଡ଼ କେ ଦୋସର କୋନୋ ଉପାୟ ନି ରହେ । ତବ ଗୋଲି ଫାଏରିଂ ବନ୍ଦ ହୋଲକ ।

ବହୁତ ଆଦମି ଘାୟଲ ହୋଲୟଁ, ଦରମାରା ଭେଲୟଁ, ମଇର ଭି ଗେଲୟଁ । ଆଉର ଠୁଠା ଲାଙ୍ଗଡା ଭି ହୋଲୟଁ । କରୁଣ ବିଲାପ ମେ ଆକାଶ ପାତାଲ କାଇଁପ ଗେଲକ । ଗାଓଁ, ଘର, ଟୋଲା, ପାରା ବନ ପାତରା ଡରମେ କାଁପେକ ଲାଗଲକ । ଅବଲା ଆଉର ଛଉଆ ପୁତା ମନକ ବିଲାପ ମେ କଠୋର ସେ କଠୋର ହିରଦୟା ଭି କାନ୍ଦ ଉଠଲକ । ଏକ ପଲମେ ଘିମକୋ ମେ ଖୁନକର ଗଙ୍ଗୋତ୍ରି ଧାର ବଇହ ଗେଲକ । ଧରତୀ ନହାୟ ଗେଲକ ।

ତବ ଫଉଜ ପଲଟନ ମନ ବାଁଚଲ ଆଦମି କେ ଗିରଫଦାରୀ କରେକ ଲାଗଲୟଁ । ଘେରା ଭିତରେ ଯେ ରହୟଁ ଛୋଟ ବଡ଼, ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ୀ ଜନାନା ମର୍ଦାନା ସବକେ ହାଁଥ

କଡ଼ି ପିନ୍ଧାୟ କେ ରାଖଲଯଁ । ତନିକୋ ଦୟା ମାୟା ନି କରଲଯଁ । ଜବର ଜସ ହାଁଥକଡ଼ି ପିନ୍ଧାୟ ପିନ୍ଧାୟକେ ପହରା ଘେରା ଭିତରେ ରାଖଲଯଁ ।

ଉକର ବାଦ ଘାୟଲ ଦରମରା ଆଉର ମରଲ ଆଦମି ମନକ ତଲାସ କରଲଯଁ । ଦେଖଲଯଁ ଇ ଗୋଲିକାଣ୍ଡ ମେ ଚାଳିଶ ଆଦମି ଠାଓ୍ୱେଁ ମଇର ଗେଲଯଁ । ଦୁଇଝନ ଦରମରା ହୋଇ ରହଯଁ । ବୟାଳିଶ ଝନ ବହୁତ ଘାୟଲ ହୋଇ ରହୟ । କୁଲ ମିଲକେ ବୟାଶି ଝନ ଆସ ପାତଲ ମେ ଭରତି ହୋଇ ରହଯଁ । ଉ ଭିତରେ କଇଝନ କୁଛ ଦିନକେ ବାଦ ଆସପାତାଲମେ ଦମ ତୋଇଡ୍ ଦେଲଯଁ ।

ଆଖରି ମେ ନିର୍ମଲ ଖୋଜେକ ଲାଗଲଯଁ । ଘର ଦୁରା ବାହାର ଭିତର ଆସ ପାସ ସଗରୋ ତଲାସ କରଲଯଁ । ମଗର କହିଁ ଉକର ସୁରାକ ପାତା ନି ପାଲଯଁ ।

ନିର୍ମଲ ଫଉଜ ପଲଟନେ ଆଓ୍ୱେକ ଦେଇଖ କେ ପହିଲେ ସେ ଆପନ ଘରେ ଧାନ ମୋରା ଭିତରେ ଲୁଇକ କେ ରଇହ ଯାୟ ରହଯଁ । ତେକର ଉକେ ଧରେକ ନୀ ପାରଲଯଁ । ଉକର ସହଯୋଗୀ ମଙ୍ଗଲ ଭେଙ୍ଗରା ଭି ଗୋଲି କାଣ୍ଡମେ ରହଯଁ । ଆଙ୍ଗନା ମେ ମାଟି ଗାଡ଼ା ରହେ । ଗୋଲି ଚଲତ କି ଉ ଗାଡ଼ାମେ ସୁଇତ କେ ଲୁଇକ ଗେଲଯଁ । ଆଉର ମରଲ ବାହାନା କଇର ଦେଲଯଁ । ଚୁପେ ଚୁପେ ଇ ଘଟନା କେ ଉ ଖୁଦ୍ ଆପନ ଆଇଁଖ ମେ ଆଖରି କମ ଦେଖତେ ରହଲଯଁ । ଆଖରିମୋ ଉଠଲଯଁ ।

ପୋଲିଟିକାଲ ସାହେବ ଲାସ୍ ଆଉର ଘାୟଲ ମନକେ ଛୋଇଡ଼କେ, ହାତକଡ଼ି ଓ୍ୱାଲା ମନକେ ଲେଇକେ ଆପନ ଫଉଜ ପଲଟନେ ସଙ୍ଗେ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଘୁଇର ଗେଲଯଁ । ହାତକଡ଼ି ଓ୍ୱାଲାକେ ଜେଲମେ ଭଇର ଦେଲଯଁ ।

ତବ ନିର୍ମଲ ଘରସେ ନିକଇଲକେ ଇ " ନରକଲୀଳା" କେ ଦେଖଲଯଁ । ଦେଇଖକେ ବହୁତ ଅପଶୋଚ କରଲଯଁ । ମଙ୍ଗଲ ଭେଙ୍ଗରା ଭି ବାହାର ହୋଲଯଁ । ଦୁଇୟୋ ଭେଟ ହୋଲଯଁ ।

ଇ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ କର ବାଦ ନିର୍ମଲ ଆପନ୍ ସାଥି ମନକ୍ ସଙ୍ଗେ ଗୁପୁତମେ ରହେକ୍ ଲାଗଲଯଁ । ମଗର ଆପନ ଗାଓ୍ୱଁ ଆଉର ଆସ ପାସ ଗାଓ୍ୱଁକର ପ୍ରଭୁସହାୟ ବାଗେ, ନୀରଲ ହୋରୋ, କଲ୍ୟାଣ ସୁରିନ, ମାନସିଦ ସୁରିନ, ପାଉଲୁସ ସୋୟ ଆଉର ମଗଲ ଚୌକିଦାର ରାଣୀ ତରଫସେ ହମେସା ପିଛା କରତ୍ ରହଯଁ । ଇ ମନ ରାଣୀ କେ ଭିତରେ ଭିତରେ ସବ ବାତ ସୁନାୟ ଦେତ୍ ରହଯଁ । ସିମକୋ ଗୋଲିକାଣ୍ଡ ସେ ଦିନ ଏହେ ମନକ ଚଲତେ ହୋଇ ରହେ । ରାଣୀ ନିର୍ମଲ କେ ଧରେକ ବହୁତ କୋସିସ କରଲଯଁ । ସବ୍

ତରଫ୍ ଗୋଇନ୍ଦା ଲାଗାୟ ଦେଲଇଁ । ଆଖିର ମେ ଏକୋଇଶ ଦିନକ ବାଦ ବିଶ୍ୱାସ ଘାତି ମନକ ଚଲତେ ଧାରାୟ ଗେଲଇଁ । ବାପ ବେଟା ଦୁଇଯୋ କେ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜେଲମେ ଭଇର ଦେଲଇଁ ।

ଯେ ଦିନ ନିର୍ମଲ ଆଉର ଉକର ବେଟା ଧାରାୟ କେ ଜେଲ ଗେଲଇଁ ସେ ଦିନ ଉକର ବିରୋଧ୍ ପାଟି ମନ ବହୁତ ଖୁସି ଭେଲଇଁ । ରାତା ରାତି ଖସି କାଟଲଇଁ । ଭୋଜି କରଲଇଁ । ଆନନ୍ଦ ସେ ଖାଲଇଁ ପିଲଇଁ । ରାଇତ ସଗର ଗାଜା ବାଜା ଗୀତ ଗୋବିନ୍ଦ, ମଉଜ ମଜଲିସ କରଲଇଁ । ବହୁତ ଆନନ୍ଦ ମାନାଲଇଁ । ବିହାନେ ବୁଲଇ ବୁଲଇ କେ ସବକେ ମିଠଇ ବାଟଲଇଁ ।

ନିର୍ମଲ ଜେଲ ଯାତ କର ବାଦ ସରକାରୀ କରମଚାରୀ ମନ ବହୁତ ଅତ୍ୟାଚାର କରେକ ଲାଗଲଇଁ । ଆପଭିଦାର ମନକ ଘରଦୁରା ସବ ଜବତ କଇର ଦେଲଇଁ । ଗୋରୁ ବଛରୁ ଲେଇ ଗୋଲଇଁ । ଛଗରୀ, ମୁରଗୀ, ଭେଡ଼ା ଭେଡ଼ି, ଖାୟ ଦେଲଇଁ । ବାସନ ବର୍ତ୍ତନ, ଚିଜ ବସ୍ତୁ ସବ ଲୀଲାମ କଇର ଦେଲଇଁ । ଦୋଷୀ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷୀ କୁଛ ନି ସମଇଝ କେ ଜେଲମେ ମନଇଚ୍ଛା ଭଇର ଦେଲଇଁ । କୋଟ କଛଇରୀ ମେ ହଇରାଣ, ହରକତ କରେକ ଲାଗଲଇଁ । ଆଖରି ମେ ଧମକା, ଲୁଟ ପାଟ, ଭି କରେକ ଲାଗଲଇଁ । ଆମଲା ଅଫିସର କର ନାଅଁ ଶୁନଲେ ସବ ଘର ଦୁରା ଛୋଇଡ଼ କେ ଜଙ୍ଗଲ, ଝାର, ବନ, ପାତରା ଧଇର ଦେତ ରହଇଁ । ଗାଓଁଘର ସବ ଶୁନଶାନ ହୋଇ ଯାତ ରହେ ।

ନିର୍ମଲ କର ଘରକର ହାଲତ ଭି ଉସନେ ଭେଲକ । ଘର କର ଗାୟ, ଗୋରୁ, କାଡ଼ା ଭଇଁସ, ଘୋଡ଼ା, ଘୋଡ଼ି, ଛଗରି, ମୁରଗି, ଧାନ ଚାଉର, ବାସନ କୁସନ, ଲୁଗା ଫାଟା, ଚିଜ ବସ୍ତୁ ଯେ ପାରଲକ ସେ ଲେଇ ଗେଲକ । ଘର ଦ୍ୱରା ସବ ଶୁନ ହୋଇ ଗେଲକ ଛଉଆ ପୁତା ମନଇଚ୍ଛା କାହାଁ ଯାହାଁ ଚଇଲ ଗେଲଇଁ । ସବ ଛିନ ଛତର ହୋଇ ଗେଲକ ।

ନିର୍ମଲ ସନ ୧୯୩୯ ସାଲସେ ସନ ୧୯୪୫ ସାଲ ତକ ଲଗାତାର ସାତ ସାଲ ଜେଲମେ ରହଇଁ । ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜେଲ ମେ ନିର୍ମଲ ୪/୫ ମହିନା ରହଇଁ । ସେ ଖନ ଏକଦିନ ରାଣୀ ସାହେବ ନିର୍ମଲ କେ ଫୁସଲାୟ କେ କହଲଇଁ- ତୋୟ ଏକବାତ ମାନ । ଇ ଆନ୍ଦୋଳନ କେ ଛୋଇଡ଼ ଦେ । ତୋର କେଶକେ ଡିସମିସ କଇର ଦେବ । ସାତ ଗୋଟ ଗାଅଁ, ସାତ ହାଜାର ରୂପୟା, ଆଉର ରହେକ ପାକ୍କା ବାଙ୍ଗଲା ଦେବ । ତୋୟଁ ଲିଖ ଦେ । ନିର୍ମଲ କହଲଇଁ- ମୋୟ ପାଠ ଶାଠ ନି ପଇଢ଼ ହୋଁ । ମୋର ମାୟ ବାପ ଇସ୍କୁଲ ନି ଭେଇଜ ରହଇଁ । ମୋୟଁ ଜାଲସାଜୁ ନା ଲାଗୋଁ । କାଆ ଲିଖକେ ଦେମୁଁ ?

କାଆ ଲିଖମୁଁ ହ୍ୱୋଲ ମୋକେ ହାକିମ ମନ କୋନୋ ନି କହବୟଁ ? ସେ ବାତାୟ ଦେଉ । ନହିଁ ତୋ ଯେ ହୋଏକ ଆହେ ସେ ହୋଇ । ମଗର ମୋୟଁ ନି ଲିଖ ମୁଁ ।

ତେକର ପାଛେ ରାଣୀ ସାହେବ ଖ୍ୱସାୟ କେ ଜେଲର କେ କହଲୟଁ- ନେତା ନିର୍ମଲ ତାଙ୍ଗକର ହାଁଥ ଗୋଡ ବାଇନ୍ଧ କେ ବିଶ୍ରା ଚୁନା- କମ୍ପାନୀ କର ଭାଠା ଉପରେ ସେ ନୀଚେ ବିଗ ଦେଓ୍ୱା । ଲେକିନ ଦେଖଲୟ ସିମକୋ ଗୋଲି କାଣ୍ଡ ମେ ବହୁତ ଆଦମି ମଇର ଯାୟ ହୟଁ । ଆପନ କରମ ସେ ଉକର ଗଦି ଉଇଠ ଯାୟ ହେ । ତବ ଉକର ହୋସ ଗାଏବ ହୋଇ ଗେଲକ । ଜେଲର ସାହେବ ଦେଖଲୟଁ ନିର୍ମଲ କେ ସାମହରା ଏକ ନୀ ପାରାଇ । ଇ କର ବାଦ ରାଣୀକର ସଲାହ ସେ ନିର୍ମଲ କେ ଯଶପୁର ଜେଲ ଭେଇଜ ଦେଲୟ ।

ଅଦାଲତ ମେ ବିଚାର ସୁରୁ ହୋଲକ । ନିର୍ମଲ କେ ଓକିଲ ଧରେକ କହଲୟଁ । ନିର୍ମଲ କହଲୟଁ- ''ଜୟପାଲ ସିଂହ କେ ଛୋଇଡ଼ କେ ମୋୟ ଦୋସର ଓକିଲ ନି ଧରମୁଁ । ଅଦାଲତ କହଲକ- ଉ ଆଓ୍ୱେକ ନି ପାରି । ନିର୍ମଲ କହଲୟଁ- ମୁଦାଲା ଯେକେ ଚାହିଁ, ଉ ଜରୁର ଆଓ୍ୱେକ ପାରି । ବିଚାର ଆଉର କାନୁନ ଧାରା ମେ ଉ ଜରୁର ଆବୟଁ । ତବ ସବ ଚୁପ ହୋଇ ଗେଲୟଁ ।

ଶେଷମେ ମୁଡ଼ହୁ କର ଓକିଲ ଦେଲୟଁ । ମୁଡ଼ହୁ ଠୁଡହୁ ହୋଇକେ ବଇଠ ଗେଲକ । ଆଖ୍ୱର ମେ ନିର୍ମଲ କେ ସାତସାଲ ଜେଲ ସାଜାଇ ହୁକୁମ ହୋଲକ ।

ଏକ ଦିନ ଛୋଟଲାଟ କର ଘରନୀ ନିର୍ମଲ କେ ଦେଖେକ ଜେଲ ଖାନା ଗେଲକ । ନିର୍ମଲ କେ ଦେଇଖ କେ କହଲକ- Face is very nice. But an old man. ଚେହେରା ବହୁତ ସୁନ୍ଦର ଆହେ । ମଗର ବୁଢ଼ା ଆଦମି ହେକେ ।

ଜେଲମେ ନିର୍ମଲ କେ କୋଦୋଁ ମେଶା ଚାଉର କର ଭାତ ଖାଏକ ଦେତ ରହୟଁ । ନିର୍ମଲ ଜେଲର କେ କହଲୟଁ- ଇସନ ଭାତ ତ ହାମର ଘରେ ଗାୟ ଗୋରୁ ଖାଏନା । ଦେବା ହଲ ବେଶ ଭାତ ଦେଓ୍ୱା ନି ଦେବା ତ ନା ଦେଓ୍ୱା । ମୋୟଁ ଇସନ ଭାତ ନି ଖାମୁଁ । ପନ୍ଦର ଦିନମେ ଏକଦିନ କାସାଇ ଖାନା ସେ ଭେଡ଼ା ମାଂସ ଆଗନ କେ ଖାଏକ ଦେତ ରହୟଁ । ନିର୍ମଲ କହଲୟ- ମୋୟ କାସାଇଖାନା କର ଭେଡ଼ା ମାଂସ ଆଉର ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ୀ ଛଗରି ମାଂସ ନି ଖାଅନା । ଦେକ ଆହେ ହଲ ଖସି ମାଂସ ଦେଓ୍ୱା । ନହିଁ ତ ନା ଦେଓ୍ୱା । ଇକର ବାଦେ କଏଦୀ ମନକ ହାଁଥେ ଖସି କାଇଟକେ ମାଂସ ଆଉର ବେଶ

ଭାତ ଦେଇଅଁ । କାପଡା ଲାତା ଭି ବେଶ ବେଶ ଲେତ ରହଅଁ । ଫାଟଲ ଟୁଟଲ ଇଲଦି ଘୁରାୟ ଦେତ ରହଅଁ ।

ସାତ ସାଲ କଏଦୀ ଖାନାମେ ରଇହ କେ ବିତା ଏକ କମ ବାତ ନା ଲାଗେ । ମଗର ନିର୍ମଲ ଆପନ ହିରଦୟ କେ କଠୋର କଇର କେ ବିତାଇଅଁ । ଘୁଇର କେ ଦେଖଲାୟ ଘର ଦୁରା ସବ ଉଜଇଡ ଯାୟ ହେ । ଛଉଆ ପୁତା ଯହାଁ ତାହାଁ ଆପନ ହିତ ଆପୁସ ଘରେ ରଇହ କେ ଦିନ କାଟ ଥୟଁ । ଖାନା ପିନା, କପଡା ଲତା ଲାଗିନ ବହୁତ ତକଲିପ ପାଓ୍ୱ ଥୟଁ ଜମିନ ଯାଗା ସବବେ ମରାମତ ହୋଇ ଯାୟହେ । ହର ବରଦ, ଗାଡ଼ି ଘୋଡ଼ା ନୋକର ଚାକର କେଉ ନଖୟଁ । ଘରମେ ଏକ ଦାନା କୋନୋ ନି ବାଇଁଚ ହେ । ଚାଇରୋ ଦିଶା ଶୁନଶାନ ଆନ୍ଧାର । ଉ ଦିନସେ ନିର୍ମଲ ଶେଷ ତକ ଗରିବ, କାଙ୍ଗାଲ ଭିଖାରୀ ବଇନ କେ ବଇଠ ଗେଲଅଁ । ବିଧାତା ନସିବ ମେ ଯେ ଲିଖ ଦେଇ ରହେ ସେକେ ଭୋଗେକ ହୋଇକ ''ଆମକୋ ସିମକୋ କାଣ୍ଡ'' ଭଗବାନ କର ବରଦାନ ହେକେ ।

ସନ ୧୯୫୭ ସାଲମେ ନିର୍ମଲ ମୁଣ୍ଡା ହାମର ଇଲାକା ସେ ବିଧାନ ସଭା ମେମ୍ବର ହୋଇ ରହଅଁ । ଲଗାତାର ପାଁଚସାଲ ତକ ଉ ହାମର ଇଲାକା କର ସେଓ୍ୱା କରଲଅଁ । ସେ ସମୟ ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବ ହାମର ଓଡ଼ିଶା କର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ରହଅଁ ।

ସିମକୋ କର ଖୁନସେ ଏଖନ ଅସଲି ଖୁନ ଆଦିବାସୀ ମନକ ଆପନ ପୁରଖୋତି ଧାରାମେ ଚଇଲ ଆୟ ହେ । ସନ ୧୯୧୮ ସାଲ କର ଦଖଲ ଧାରାମେ ଆପନ ହକ ଆଉର ଅଧିକାର ମୁଣ୍ଡା ଖୁଟକଟୀ ''ଭୁଇଂହର ଆନ୍ଦୋଳନ'' ସବ କୋନା କୋନା ସେ ଫଇଲ ଯାୟ ହେ ।

ରାଣୀକର ହୁକୁମ ସେ ପୋଲିଟି କାଲ ସାହେବ ''ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ'' କଇର କେ ସତ୍ୟାନାଶ କଇର କେ ଗେଲକ । ହାମର ବେଗୁନାହ ଆଦମି ମନକ ଖୁନମେ ସିମକୋ ନହାୟ ଗେଲକ । ପବିତର ହୋଇ ଗେଲକ । ଆପନ ହକ୍, ଆପନ୍ ମାଙ୍ଗ, ଆପନ ଦାବୀ, ଆପନ ଅଧିକାର, ଆପନ ଗାଓ୍ୱଁ, ଆପନ ଘର ଲାଗିନ୍ ବହୁତେ ମନ ପ୍ରାଣ ବଳିଦାନ କଇର କେ ''ଶହୀଦ ହୋଇଅ'' । ମଗର ଧରତୀମେ ଅଇର, ଅମର ଯଶ, କାର୍ତି ରାଇଖ କେ ଗେଲଅଁ । ରାଣୀକର ମୁହଁମେ ଯୁଗ ଯୁଗ କଲଙ୍କ ଲାଇଗକେ ରଇହ ଗେଲକ । ଯେତନା ଦିନ ଚାନ୍ଦ, ସୁରୁଯ, ଆକାଶ ପାତାଲ ଆଉର ଇ ଧରତୀ ରହି ସେତନା ଦିନ ତକଲେ ଯେମନ ଦେଖବଅଁ ସେହେ ମନ ''ଆମକୋ ସିମକୋ'' ଆଉର ନିର୍ମଲ କର ଗୁନ ଜିନିଗି ଭଇର ଗାହେ ରହବଅଁ ।

ସନ ୧୯୭୩ ସାଲ ଜାନୁଆରୀ ପହିଲା ତାରିଖ ନୱାସାଲ ଦିନ ନିର୍ମଲ ମୁଣ୍ଡାକର ସରଗବାସ ହୋଲକ । ଉନକର ଲାଗିନ ସବକୋଇ ବହୁତ ଦୁଃଖିତ ହୋଲୟଁ । ରାଜନୀତି ନେତା, ଜନନାୟକ, ଦେଶଭକ୍ତ ଆଇଜ ନଖୟଁ ।

ନିର୍ମଲ କର ଇଆଇତ ଲାଗିନ ହରସାଲ ଅପ୍ରେଲ ପଚିସ ତାରିଖ ଦିନ ''ସିମକୋ ମେ'' ଜୟନ୍ତି ପାଲନ ହୋଏଲା । ନିର୍ମଲ କଁର ପଥର ମୂର୍ତ୍ତିକେ ଆଦିବାସୀ ରିୱାଜ ସେ ସବ୍ ପୂଜା କରେନା । ଫୁଲମାଲୀ ଚଢ଼ାୟନା ପ୍ରଣାମ କରେନା ଆଉର ଆଶିସ ଲେନା । ଆଦିବାସୀ ସଂସ୍କୃତି କର ଗୀତ ଗୋବିନ୍ଦ, ବାଜା ଗାଜା, ନାଚ ତାମସା, ହୋଏଲା । କିସିମ କିସିମ କର ଖେଲ କୁଦ, ହାରଜିତ ହୋଏଲା । ଜିତ୍‌କାର ମନକେ କୁଛ କୁଛ ଇନାମ ମିଲେଲା । ଛୋଟେ ମୋଟେ ଯାତ୍ରା ଲେଖେ ଦିନ ଭଇର ଲାଇଗ ଯାଏଲା । ଶେଷମେ ନିର୍ମଲ କେ ଆଉର ଶହୀଦ ମନକ ଜୟ ମାନାୟ କେ ସବ ଶାମ ତକଲେ ଆପନ ଆପନ ଘର ଘୁଇର ଯାଏନା ।

❋ ❋ ❋ ❋ ❋

ଆମକୋ, ସିମକୋ, ଲୋଆରାମ

ଆଗେ ଇ ଗାଅଁ ବନ ଝାର ଜଙ୍ଗଲ ପାତରା, ଟାଙ୍ଗରା-ଟୋଙ୍ଗରିମ ଭରଲ ରହେ । ସବସେ ବେଶୀ ବଢ଼ିୟା ମିଠା ଡୁମଇର ଗଛ ରହେ । ମୁଣ୍ଡା ଆଦିବାସୀ ଭାଷାମେ ଡୁମଇର କେଁ ଲୋଆ କହେନା । ଡୁମଇର କେ ବାଟାଏକ ଲାଗିନ ବସିନ୍ଦା ଆଦମି ମନ ଡୁମଇର ଗଛକେ କାଁଟା ଝାଁପତ ରହୟଁ । ଆଉର 'ଲୋଆପା କହତ ରହୟ' । ଲୋଆପା କହତେ ନାଗପୁରୀ ସାଦରି ଭାଷାମେ ଲୋଆରାମ କହଲୟ । ତେକର ଇ ଗାଓଁ କର ନାଓଁ ଲୋଆରାମ' ହୋଇ ହେ ।

ଇ ଗାଓଁ ବିହାର ଓଡ଼ିଶା କର ଆଖରି ସୀମାନ ସରହଦ ମେ ଆହେ । ଓଡ଼ିଶା କର ଗାଙ୍ଗପୁର ଇଷ୍ଟେଟ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାକର ପୁରବ ଆଉର ଉତର ଶେଷ ଭାଗମେ ଆହେ । ଦେଶ ସ୍ୱାଧିନ ପାଲକ, ତେକର ପହିଲେ ଗାଓଁ ବିଶ୍ରା ଥାନା କୁଅରମୁଣ୍ଡା ତହସିଲ କୁଅରମୁଣ୍ଡା ଜମିଦାରୀମେ ରହେ । ଆବ କଇ, ସାଲ ହୋଲକ ବୀରମିତ୍ରପୁର ତହସିଲ ମେ ସାମିଲ ହୋଇହେ । ଇକର ପୁରୁବମେ ଟିଡାପିଡ଼ି ପାନିଅାଁ ସାଲ, ପଛିମ ମେ କଦଲକା, ହାଡୁଂଦା, ଦଖିନମେ ଟଙ୍ଗା ଟିଟିକିଦିରି ଆଉର ଉତରମେ ବିହାର ଓଡ଼ିଶା ମହାସୀମାନ ଆହେ । ବେଶୀ ଭାଗ ଆଦମି 'ମୁଣ୍ଡା' ଆଦମି ହୋଏନା । ଆଉର ଦୋସର ଦୋସର ପିଛଡି ଜନଜାତି ଭି ଆହୟଁ । ଇ ଇଲାକା କର ଭାଷା ନାଗପୁରୀ ସାଦରୀ ହେକେ । ମୁଣ୍ଡା, ଖଡ଼ିଆ, ଓରାମ ଭାଷା ଭି ଚଲେଲା । ମଗର ସବ ସ୍କୁଲମେ "ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା" ଚଲେଲା । ସବକୋଇ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଜାନେନା । ଅଧିବାସୀ ବହୁତ ସଙ୍କୋଚ, ସରଲ ବିଶ୍ୱାସୀ ଆଉର ସାଦା ସିଧା ହୋଏନା । ହିନ୍ଦୁ ଆଉର ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଧରମ ଆପନାୟକେ ଚଲେନା । କୋଇ କୋଇ "ଶରନା ଧରମ ଭି ମାନେନା । ମଗର ଏକ ଇଶ୍ୱର ବିଶ୍ୱାସ ରାଖେନା ଆଉର ଜାନେନା ।

ଆଗେ ଝିରା ଭୋକ୍ତା ଲୋଆରାମ ଗାଓଁ କେ କାତେପୁର ପାରଧାନ ଜଗଲେ କିନଲକ । ପାରଧାନ କଇ ଗାଓଁକର ମାଲିକ ରହୟଁ । ମୁଣ୍ଡା ପାରଜା ଭାରମନ ଗାଓଁମେ ଗଂଝୁ ନି ରାଖବ କଇହକେ ଉକେ କୁଦାଲୟଁ । ରହେକ ନି ଦେଲୟଁ । ଇକରବାଦ ମଖୁ ମୁସଲମାନ ଫିର ଓହେ ପାରଧାନ ସେ ଇ ଲୋଆରାମ ଗାଓଁ କେ କିନଲକ । ମଗର ଇଖୋ ମୁଣ୍ଡା ପାରଜାମନ କୁଦଲୟ । କଇସାଲକର ବାଦ ବିହାର, ରାଞ୍ଚି, ଦିଲ୍ଲୀ ଲାଟଡ଼ା ଗଡ଼କର ବାସୁଦେବ ପତି ଗାଓଁକେ କିନଲୟ । ଆଉର ସବରନ ସିଂହ ରାଉତିଆ, ପହଲୁ ସିଂହ ରାଉତିଆ, ଗୋବିନ୍ଦ ସିଂହ ରାଉତିଆ, ଗୋପାଲ ସିଂହ ରାଉତିଆ, ପିତା ଚାମାସିଂହ ରାଉତିଆ,

ଆଉର କରନ ସିଂହ ରାଉତିଆ, କମର ସିଂହ ରାଉତିଆ, ଗୁଲାପ ସିଂହ ରାଉତିଆ, ଲୋକନାଥ ସିଂହ, ରାଉତିଆ ପିତା ଡମନ ସିଂହ, ରଉତିଆ, ନିବାସୀ ସମଡେଗା ଥାନା ବାନୋ ଜିଲ୍ଲା ରାଞ୍ଚି ବିହାରକେ ଆଇନ କେ ଲୋଆରାମ ମେ ପାରଜା ବଇଠାଲଯଁ । କୁଛ ଦିନକର ବାଦ ମୁଣ୍ଡା ପାରଜାମନ ଗାଓଁ ମେ ବାସୁଦେବ ପତିକେ ମାଇର କେ ବିଗ୍ ଦେକ ବିଚାର କରଲୟ । ତେକେ ଆଠୋ ରାଉତିଆ ପାରଜାମନ ଜାନଲଯଁ । ଆଉର ବାସୁଦେବ ପତିକେ ରାଣି ରାତି ଲଟଡ଼ା ଗଡ଼ ଭଗୁଆୟ ଦେଲଯଁ । ଗାଓଁମୋ ଗଂଝୁ କୋଇ ନି ରହଲଯଁ ।

ଆଠୋ ରଉତିଆ ପାରଜା ମୁଣ୍ଡା ପାରଜା ମନସେ ମିଲକେ ରହଲୟ । ଆପନ ଆପନ ଜମିନ ଯାଗା ଖେତ ବାରି ବାନାୟକେ ଫସଲ ଉପଜାୟ କେ କାମାୟ ଖାଲଯଁ । ଆଠ ଦଶ ସାଲ ବିନା ଗଂଝୁ ମେ ଗାଓଁ ଚଲଲକ ।

ଫିର କାତେପୁରୀଆ ପାରଧାନ ଗାଉତିଆ ପାରଜାମନକେ ଆୟକେ ଗଂଝୁଥାନା ଗଲାୟକ କହଲଯଁ । ମଗର ରଉତିଆ ପାରଜାମନ କେଉଁ ରାଜି ନି ହୋଲଯଁ । ତବ ପାରଧାନ କହଲଯଁ- ରଉରେ ମନ ଗାଓଁ ନି ଚଲାବ ହଲ, ରଉର ଜାନଲ ଶୁନଲ ଏକ ଆଦମି ଖୋଇଜ ହେଉ । ତବ ରଉତିଆ ପାରଜା ମନକ ଓରସେ ଜୟ ସିଂହ ରଉତିଆ ନିବାସୀ ମାରାନୀ ଥାନା ବାନୋ, ଜିଲ୍ଲା ରାଞ୍ଚି, ବିହାର ସେ ଆଲଯଁ । ଜାତେପୁରୀ ଆପାରଧାନ କେ ନଗଦ ପାଞ୍ଚ ସୋ ଚାନ୍ଦି ରୂପୟା ଦେଇକେ ଲୋଆରାମ ଗାଓଁକେ କିନଲଯଁ । ଆଉର ରାଉତିଆ ପାରଜା ମନ ସଙ୍ଗେ ଘର କଇରକେରହଲୟ । ଗାଓଁକର ଗଂଝୁ ହୋଲୟ । ଆପନ ଗାଓଁ ଚାଲାଲଯଁ । କେଉ ଇକର ବିରୋଧ ନି କରଲଯଁ । ଜୟ ସିଂହ ରଉତିଆ ଗଂଝୁ କର ବାଦ ଉନକର ବେଟା, ନାତି, ପୁତି ଗଂଝୁ ହୋଲଯଁ । ଗାଓଁ ଚାଲାଲୟ । ଆଇଜ ତକଲେ ଭି ଉନକର ବଂଶ ଭାଇମନ ଆହୟ ।

ସମଡେଗା ସେ ଆୟକେ ବଇଠଲ ରଉତିଆ ପାରଜା ମନକ ବଂଶ ଭାଇମନ ଭି ଆଇଜ କାଇଲ ଲୋଆରାମ ମେ ଭଇର ଯାୟ ହୟ ସବସେ ମିଲକେ ଆନନ୍ଦ ସେ କାମାୟକେ ପିତେ ଚଲତେ ଆହଯଁ ।

ଲୋ ଆରାମ, କଦଲକା, ହାତୁଂଦା, ଚିଟାପିଡ଼ି, ଚଙ୍ଗା, ଟିଟିକିଦିରି ପାନିଆଁ ସାଲ ଆଦି ସବ ଗାଓଁ ଲଗା ଲଗି ଆହେ । ଇ ଗାଓଁ ସବମେ ବେଶୀ ପାରଜା ମୁଣ୍ଡା ଆଦିବାସୀ ହୋଏନା । "ଆମକୋ ସିମକୋ" ପାରଜା ଆନ୍ଦୋଳନ କର ଅସର ଇ ସବ ଗାଓଁ ମେ ପୁରା ପୁରି ପଇର ରହେ । ସବ ପାରଜାମନ ନିର୍ମଲ ଡାଙ୍ଗ ମୁଣ୍ଡା କର ରାୟ ମେ ଚଲତ ରହୟ । କନୌଲି ସେଟେଲମେଣ୍ଟ ଆଉର ମୁଖର୍ଜି ସେଟେଲମେଣ୍ଟ କର ବଢ଼ତି

ମାଲଗୁଜାରି କେ ବିରୋଧ କଇର କେ ଆପରି ଦରଖାସ ମେ ଦସ୍ତଖତ ଦେଇ ରହୟଁ । ମାଲଗୁଜାରି ଦେକ ସବ୍ କଇ ସାଲସେ ବନ୍ଧ କଇର ଦେଇ ରହୟଁ ।

ତା ୨୫-୦୪-୩୯ମଃ ମେ "ଆମକୋ ସିମକୋ" ମେ ଗୋଲି ଚଲଲକ । ଇ ମିଟିଂ ମେ ଲୋଆରାମ କଦଲକା,, ପାନିଆଁ ସାଇ, ଚଙ୍ଗା, ଟିଟିକିଦିରି ହାତୁଂଦା ଆଦି ଗାଓଁ ସେ ପାରଜାମନ ଯୋଗ ଦେକ ଯାୟ ରହୟଁ । ମଗର ଭଗବାନ କର ଦୟା ସେ କେଉ ଗୋଲି କର ଶିକାର ନି ହୋଲୟ । ମଗର ଉନ ମନକ ଅନେକ ହିତ ଆପୁସି ମନ ଗୋଲିକାଣ୍ଡ ମେ ପ୍ରାରବଲି ଦେଇ ରହୟଁ । ସେକେ ଦେଖଲୟଁ । ତେକର ଇ ଗୋଲିକାଣ୍ଡ କର ବାଦ ସବ ପାରଜାମନ ପୁରାଦମ ସେ "ମାଲଗୁଜାରି ରୋକୋ ଆନ୍ଦୋଳନ" ଚାଲାଏକ ଲାଗଲୟଁ । ଜମିଦାର କର କରମଚାରୀ ମନ ବାରମ୍ବାର ଲୋଆରାମ ଆଲୟ ଗେଲୟଁ । ମଗର ମାଲଗୁଜାରି ତହସିଲ କରେକ ନି ପାରଲୟ ।

ଗୋଲିକାଣ୍ଡ କର ଛଅ ସାତ ମହିନା ବାଦ କୁଅରମୁଣ୍ଡା ଜମିଦାର କର ଛୋଟ ମେନେଜର ଶ୍ରୀ କହ୍ନେଇ ପଣ୍ଡା ହାଁଥି ଚଇଢ଼ କେ ମାଲଗୁଜାରି ତହସିଲ କରେକ ଲୋଆରାମ ଆଲୟଁ । ଲୋ ଆରାମ ଲୋଅର ପ୍ରାଇମେରୀ ସ୍କୁଲମେ କେମ୍ପ କଇରକେ ରହଲୟଁ । ଉ ସମୟ ସ୍କୁଲମେ ହେଡ଼ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ଜୁନାସ ଏକ୍କା ଆଉର ସେକେଣ୍ଡ ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସୁନନ୍ଦ ସିଂହ ରଉତିଆ ରହୟଁ । ସ୍କୁଲମେ ହିନ୍ଦି ଆଉର ଓଡ଼ିଆ ପଢ଼ାଇ ହୋତ ରହେ । ଅନେକ ପାରଜା ଡରକର ମାରେ ଜଙ୍ଗଲ ଧଇର ଦେଲୟଁ । ମାଲଗୁଜାରି ନି ଦେଲୟଁ । ବହୁତ କାମ ପାରଜା ଜବରଦସ୍ତ ତନି ମନି ଦେଲୟଁ । ମେନେଜର କୁଛଦିନ ରଇହ କେ ଆପସ ଚଇଲ ଗେଲୟଁ । ଇ ଭିତରେ ମେନେଜର ଗାଓଁକର ଗଂଝୁ ଆଉର କୁଛ ପାରଜା ମନକେ ଫୁସଲା ଫୁସଲି କଇର କେ ପାଟାୟ ଲେଲୟଁ । ଆଉର ଗେଲୟଁ ।

୧୯୪୧ ସାଲସେ ୧୯୪୩ ସାଲତକ ଲଗାତାର ତିନ ସାଲ ମେନେଜର ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ସେ ମେଲେଟେରୀ ଫଉଜ ଆଉର ବିଶ୍ରା ଥାନା ସେ ପୁଲିସ ଦଲ ଲେଇ କେ ଆପରିଦାର ମନସେ ମାଲଗୁଜାରି ତହସିଲ କରେକ କୁଅରମୁଣ୍ଡା ସେ ବିଶ୍ରା ହୋଇକେ ରୋଆରାମ ଆଓ୍ୱତ ରହୟଁ । ଆପରିଦାର ମନକ ଖେତ କର ଧାନକେ ମଜୁରି ଆଦମି ଲାଗାୟ କେ କାଇଟ ମିଶ, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗ ସାଫା କଇରକେ ବେଇଚ ଦେଛ ରହୟ । ଆନା ଯାନା କରେକ ଗାଡ଼ି ମଟର କର ସୁବିଧା ଲାଗିନ ମେନେଜର ବିଶ୍ରା ସେ ଲୋ ଆରାମ ତକ ସଡ଼କ ତେୟାର କଇର ଯାୟ ହୟ । ଇ ସଡ଼କ ମେ ସୁନନ୍ଧ ସିଂହ ରଉତିଆ କର ୬ ଫୁଟ ଆଉର ଜୁବରାଜ ସିଂହ ରଉତିଆ କର ତିନ ଫୁଟ ଗୋଡ଼ା ଜମିନ ଯାୟ ହେ ।
୩
ଇ ସଡ଼କ କେ ବିଶ୍ରା ଲୋଆରାମ P.W.D. ରୋଡ଼ କହେନ । ଆଇଜ ତକଲେ ଇ ରୋଡ଼

ସରକାରୀ ଖାତା ଖତିଅନ ମେ ଆହେ ।

ବିଶେଷ କଇରକେ ଲୋଆରାମ କର ନେହିମିୟାଁ ଯୋଯୋ ମୁଣ୍ଡା, ସୁଲେମାନ ଯୋଯୋ ମୁଣ୍ଡା, ନେହିମିୟା ସାମଦ ମୁଣ୍ଡା, ଜୁନାସ ସାମଦ ମୁଣ୍ଡା, ଆଦି ମନକ ବୁନଲ ଧାନ ଖେତ ସେ କଟେ ରହେ । କଦଲକା କର ପାଉଲୁସ ବଁଡ଼ ମୁଣ୍ଡା, ଡବରୋ ମୁଣ୍ଡା, ଦାଉଦ ମୁଣ୍ଡା କର ଧାନ କଟେ ରହେ । ଠୁରଟେଲ ମୁଣ୍ଡା ଇ ବାରେ ଦୁଇସାଲ ଝେଲ ଯାୟ ରହେ । ହାତୁଂଦା ମୌଜା ସେ ଭି ଧାନ କଟି ହୋତ ରହେ । ବଢ଼ିୟା ବେଶ ଧାନ ଦେଇଖକେମନର୍ଇଛା ଧାନକଟି ହୋତ ରହେ ।

ମେଲେଟେରୀ ଫଉଜ, ପୁଲିସ ଦଳ ଖେତକେ ବନ୍ଧୁକ ସଙ୍ଗିନ ଧଇର କେ ଛେଇକ ଦେତ ରହଲୟଁ । ଖେତ ମେ ଭୁତିଅର ସବଧାନ କାଇଟକେ ଖରିହନ ଆନତ ରହଲୟଁ । ଖରିହନ ମେ ଭୁଖନ ମହରି, ଆନନ୍ଦ ଚପରାଶି, ମୁରଲୀ ଚପରାଶି ଧାନ ମିଶୁୱାଚ ରହୟଁ । ସାଫା କଇର କେ ମେନେଜର ସାମନେ ଶସ୍ତା ଦରମେ ଗାଓଁକର ପାରଜାମନକେ ଧାନ ବେଇଚ ଦେତ ରହୟଂ । ଭୁତି ମଜୁରୀ ଭିଓହେ ଧାନକେ ଦେତ ରହୟଁ ।

ଆପରି ଦାର ମନ ଭି କଭି କଭି ଦଲ ବାଇନ୍ଧ କେ ଧାନକଟି ରୋକେକ ତେଆର ହୋତ ରହୟଁ । ମଗର ସଙ୍ଗିନ ଧାରୀ ମେଲେଟେରୀ ଫଉଜ, ପଲିସ ଦଲ ଦେଇଖ କେ ହିମ୍ମତ ହାଇରକେ ବଇଠ ଯାତ ରହୟଁ । କାଥା କରବୟଁ ? ଆପନ ବଦନସିବ ଆଉର ଭଗବାନକେ ସୁମଇର କେ ରଇହ ଯାତ ରହୟଁ । ମେନେଜର ଆପନ ମନଇଛା କାମ କଇର କେ ପାଞ୍ଚ ଛଅ ଦିନ ରଇହ କେ ସେନା ଆଉର ପଲିସ ଦଲ ସାଥ ୱାପସ କୁଅର ମୁଣ୍ଡା ଘୁଇର ଯାତ ରହୟଁ । ଲୋଆରାମ ମେ ଏତନା ହୋଇକ, ମଗର ଭଗବାନ କର ଦୟା ସେ ଇହାଁ ଖୁନକର ଖତରା ନି ହୋଇକ ।

ନିର୍ମଲ ମୁଣ୍ଡା ଡାଙ୍ଗକର ଇୟନ୍ତି ମାନାୟେକ ହରସାଲ ଇ ଇଲାକାକର ଭାଇମନ ଆମକୋ ସିମକୋ ଯାଏନା । ଆପନ ପୁରୁଖା ନେତାକେ ଫୁଲମାଲା ଦେଇକେ ଆୱେନା ।

* * * *